TRIBUNALENS DOM (fjärde avdelningen)

den 12 oktober 2011 *

I mål T-38/05,

Agroexpansión, SA, Madrid (Spanien), företrädd av advokaterna J. Folguera Crespo och P. Vidal Martínez,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Castillo de la Torre, É. Gippini Fournier och J. Bourke, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

angående en talan om delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2004) 4030 slutlig av den 20 oktober 2004 om ett förfarande enligt artikel 81.1 [EG] (ärende COMP/C.38.238/B.2 – Råtobak – Spanien) och om nedsättning av det bötesbelopp som sökanden ålagts genom nämnda beslut,

meddelar

* Rättegångsspråk: spanska.

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av ordföranden O. Czúcz samt domarna I. Labucka och K. O'Higgins (referent),

justitiesekreterare: förste handläggaren J. Palacio González,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 september 2009,

följande

Dom

Bakgrund till målet

A — *Sökanden och det administrativa förfarandet*

1 Sökanden, Agroexpansión, SA, är ett av fyra företag som utför den första beredningen av råtobak i Spanien (nedan kallade beredningsföretagen).

2 De tre övriga spanska beredningsföretagen är Compañia española de tabaco en rama, SA (nedan kallat Cetarsa), Tabacos Españoles, SL (nedan kallat Taes) och World Wide Tobacco España, SA (nedan kallat WWTE).

3 Ursprungligen var sökanden ett familjeföretag. Det bildades år 1988 av B., som var verkställande direktör fram till slutet av år 2004. Från 1994 till 1997 innehades dess kapital till lika delar av B:s maka och av ett spanskt företag, WW Marpetrol, SA.

4 Den 18 november 1997 köpte Intabex Netherlands BV (nedan kallat Intabex) alla aktier i sökanden. Intabex var då en del av företagskoncernen Intabex, vilken hade köpts av Dimon Inc. i april 1997.

5 Dimon är ett amerikanskt företag med säte i Virginia (Förenta staterna). Det är moderbolag i en koncern som omfattar ett hundratal företag verksamma inom tobakssektorn (nedan kallad Dimon-koncernen). Det har som främsta verksamhet att tillhandahålla bearbetad tobak till cigarettillverkare. Det köper i detta syfte in tobak från bland annat sökanden.

6 Den 3 och den 4 oktober 2001 företog Europeiska gemenskapernas kommission, på grundval av upplysningar om att beredningsföretagen och de spanska råtobaksproducenterna hade gjort sig skyldiga till överträdelser av artikel 81 EG, undersökningar enligt artikel 14 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8). Undersökningarna ägde rum i lokaler tillhörande tre av dessa beredningsföretag, nämligen sökanden, Cetarsa och WWTE, samt även i lokaler tillhörande Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (nationell sammanslutning för tobaksberedningsföretag) (nedan kallad Anetab).

7 Kommissionen företog även undersökningar i lokaler tillhöriga Maison des métiers du tabac (Tobaksindustrins hus) och Fédération européenne des transformateurs de tabac (Europeiska sammanslutningen för tobaksberedningsföretag) den 3 oktober 2001 samt i lokaler tillhöriga Federación nacional de cultivadores de tabaco (nationell sammanslutning för tobaksodlare) (nedan kallad FNCT) den 5 oktober 2001.

8 Genom skrivelse av den 16 januari 2002 upplyste beredningsföretagen och Anetab, med hänvisning till kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4) (nedan kallat meddelandet om samarbete), kommissionen om sin vilja att samarbeta.

9 Genom skrivelse av den 21 januari 2002 lämnade de vissa upplysningar till kommissionen.

10 Sökanden, Cetarsa och WWTE lämnade genom skrivelse av den 15 februari 2002, och Taes genom skrivelse av den 18 februari 2002, vissa ytterligare upplysningar till kommissionen.

11 Därefter begärde kommissionen vid flera tillfällen upplysningar av beredningsföretagen, Anetab och FNCT på grundval av artikel 11 i förordning nr 17. Kommissionen begärde även upplysningar av det spanska jordbruks-, fiske- och livsmedelsministeriet rörande den spanska lagstiftningen om jordbruksprodukter.

12 Den 11 december 2003 inledde kommissionen det förfarande som gett upphov till detta mål och utfärdade ett meddelande om invändningar som riktades till 20 företag och sammanslutningar, däribland beredningsföretagen, Dimon, Intabex, Anetab, FNCT och Deltafina SpA. Deltafina är ett italienskt bolag vars huvudsakliga verksamhet är att utföra den första beredningen av råtobak i Italien och sälja bearbetad tobak. Deltafina tillhör samma koncern som Taes, i vilken det amerikanska bolaget Universal Corp. är yttersta moderbolag.

13 De aktuella företagen och sammanslutningarna fick tillgång till kommissionens utredningsakt i form av en kopia på cd-rom, som sändes till dem, och de inkom med skriftliga synpunkter till bemötande av de invändningar som kommissionen meddelat.

14 Ett muntligt hörande ägde rum den 29 mars 2004.

15 Efter samråd med rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor och med beaktande av förhörsombudets slutrapport fattade kommissionen den 20 oktober 2004 beslut K(2004) 4030 slutlig om ett förfarande enligt artikel 81.1 [EG] (ärende COMP/C.38.238/B.2 – Råtobak – Spanien) (nedan kallat det angripna beslutet). En sammanfattning av beslutet publicerades i *Europeiska unionens officiella tidning* den 19 april 2007 (EUT L 102, s. 14).

B — *Det angripna beslutet*

16 Det angripna beslutet avser två horisontella karteller som bildades och genomfördes på den spanska marknaden för råtobak.

17 Den första kartellen, vilken omfattade beredningsföretagen och Deltafina, hade till syfte att varje år under perioden 1996–2001 fastställa (högsta) genomsnittliga leveranspriser för varje råtobakssort, oavsett kvalitet, och att fastställa hur stor kvantitet av varje råtobakssort som vart och ett av beredningsföretagen fick köpa hos producenterna (se, bland annat, skälen 74–76 och 276 i det angripna beslutet). Därutöver enades beredningsföretagen och Deltafina under perioden 1999–2001 om prisintervaller för de olika kvalitetsklasserna inom varje råtobakssort, vilka anges i de tabeller som bifogas ”odlingskontrakten”, och om ”övriga villkor”, det vill säga genomsnittliga

minimipriser per producent och per producentsammanslutning (se, bland annat, skälen 77–83 och 276 i det angripna beslutet).

18 Nedan kommer den kartell som beskrivs i punkt 17 att kallas beredningsföretagens kartell.

19 Den andra kartell som behandlas i det angripna beslutet omfattade de tre spanska jordbrukssammanslutningarna, det vill säga Asociación agraria de jóvenes agricultores (nedan kallad ASAJA), Unión de pequeños agricultores (nedan kallad UPA) och Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (nedan kallad COAG), samt Confederación de cooperativas agrarias de España (nedan kallad CCAE). Denna kartell hade till syfte att varje år under perioden 1996–2001 fastställa prisintervaller för de olika kvalitetsklasserna inom varje råtobakssort, vilka anges i de tabeller som bifogas ”odlingskontrakten”, och ”övriga villkor” (se, bland annat, skälen 77–83 och 277 i det angripna beslutet).

20 Nedan kommer den kartell som beskrivs i punkt 19 att kallas producentföreträdarnas kartell.

21 I det angripna beslutet konstaterade kommissionen att var och en av dessa kartell utgör en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 81.1 EG (se, bland annat, skälen 275–277 i det angripna beslutet).

22 I artikel 1 i det angripna beslutet lade kommissionen ansvaret för beredningsföretagens kartell på de spanska beredningsföretagen, Deltafina, Dimon och moderbolagen i WWTE, det vill säga Standard Commercial Corp. (nedan kallat SCC), Standard Commercial Tobacco Co., Inc. (nedan kallat SCTC) och Trans-Continental Leaf Tobacco Corp. Ltd (nedan kallat TCLT), medan ansvaret för producentföreträdarnas kartell lades på ASAJA, UPA, COAG och CCAE (nedan gemensamt kallade producentföreträdarna).

23 I artikel 2 i det angripna beslutet ålade kommissionen dessa företag och producentföreträdarna att omedelbart upphöra med de överträdelser som anges i artikel 1, om de inte redan hade gjort det, och att inte framdeles vidta några konkurrensbegränsande åtgärder som har samma eller liknande föremål eller verkan.

24 I artikel 3 i det angripna beslutet ålade kommissionen nämnda företag och producentföreträdarna böter och förklarade Dimon solidariskt betalningsansvarigt för de böter som ålagts sökanden, samt SCC, SCTC och TCLT solidariskt betalningsansvariga för de böter som ålagts WWTE (se punkterna 67 och 68 nedan).

C — *Det angripna beslutets adressater*

25 I punkt 2.4 i det angripna beslutet tog kommissionen upp frågan om beslutets adressater (skälen 357–400 i det angripna beslutet).

26 Inledningsvis angav kommissionen att det är utrett att beredningsföretagen och Deltafina direkt deltog i beredningsföretagens kartell och att producentföreträdarna direkt deltog i producentföreträdarnas kartell. Vart och ett av dessa företag och var och en av dessa sammanslutningar måste därför ”ta på sig ansvaret för överträdelsen och är följaktligen adressater för [det angripna beslutet]” (skälen 357 och 358 i det angripna beslutet). I skälen 359–369 i detta beslut prövade kommissionen särskilt Deltafinas roll i beredningsföretagens kartell.

27 Därefter prövade kommissionen frågan huruvida ett moderbolag kan hållas ansvarigt för dotterbolagets överträdelse och konstaterade att denna fråga i detta fall aktualiseras när det gäller tre bolag, nämligen sökanden, WWTE och Taes (skälen 370–400 i det angripna beslutet).

28 I detta hänseende erinrade kommissionen för det första om de principer som den anser tillämpliga på detta område (skälen 371–374 i det angripna beslutet).

29 Närmare bestämt angav kommissionen följande:

— För att ett moderbolag ska kunna hållas ansvarigt för dotterbolagets överträdelse måste det kunna konstateras att dotterbolaget ”inte självständigt bestämmer sitt uppträdande på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderföretaget” (domstolens dom av den 14 juli 1972 i mål 48/69, Imperial Chemical Industries mot kommissionen, REG 1972, s. 619, punkterna 132 och 133; svensk specialutgåva, volym 2, s. 25).

— Enligt fast rättspraxis kan det, då det rör sig om ett helägt dotterbolag, med rätta anses att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget (domstolens dom av den 25 oktober 1983 i mål 107/82, AEG-Telefunken mot kommissionen, REG 1983, s. 3151, punkt 50, svensk specialutgåva, volym 7, s. 287, och av den 16 november 2000 i mål C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, REG 2000, s. I-9925, punkt 29, samt förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen (nedan kallade PVC II), REG 1999, s. II-931, punkterna 961 och 984).

— Detta antagande kan vinna stöd i de ”särskilda omständigheter som gör sig gällande i vissa ärenden”.

— När det gäller dotterbolag som inte är helägda kan, enligt domstolen, ett moderbolag antas utöva inflytande över dotterbolagets affärspolicy när det innehar största delen av aktiekapitalet i dotterbolaget vid tidpunkten för överträdelsen (domen i det ovannämnda målet Imperial Chemical Industries mot kommissionen, punkt 136) eller när det ”fortlöpande” mottar upplysningar om dotterbolagets beteende och direkt styr dess agerande (domen i det ovannämnda målet AEG-Telefunken mot kommissionen, punkt 52).

— Enligt fast rättspraxis ska begreppet företag inom konkurrensrätten förstås som en ekonomisk enhet med avseende på syftet med den aktuella samverkan, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-9/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkt 66, vilken hänvisar till domstolens dom av den 12 juli 1984 i mål 170/83, Hydrotherm Gerätebau, REG 1984, s. 2999, punkt 11).

30 Innan kommissionen företog en mer ingående prövning av situationen avseende sökanden och WWTE angav den, i skäl 375 i det angripna beslutet, följande:

”I förevarande fall kontrolleras tre av de fyra spanska beredningsföretagen för råtobak (till 100 procent eller 90 procent) av amerikanska multinationella företag. Dessutom föreligger andra faktiska omständigheter som stöder antagandet att [sökandens] och WWTE:s moderbolag ska hållas ansvariga för respektive dotterbolags handlande. Då så är fallet ska båda bolagen – moderbolaget och dess dotterbolag – anses solidariskt ansvariga för de överträdelser som konstaterats i [det angripna] beslutet.”

31 I skäl 376 i det angripna beslutet tillade kommissionen följande:

”Däremot har det, efter det att meddelandet om invändningar sändes och efter det att parterna hördes muntligen, framkommit att det saknas stöd i handlingarna i ärendet för att dra en liknande slutsats beträffande de ägarandelar Universal … och Universal Leaf [Tobacco Co. Inc.] har i Taes och Deltafina. Utöver det faktum att moderbolagen och deras dotterbolag är närstående bolag finns det i själva verket inga uppgifter i handlingarna i ärendet som tyder på att Universal … och Universal Leaf verkligen var delaktiga i det händelseförlopp som prövats i [det angripna] beslutet. Ett beslut i detta ärende kan därmed inte riktas till nämnda bolag. Detsamma gör sig i än högre grad gällande för Intabex [Netherlands BV], eftersom detta bolags hundraprocentiga ägande i [sökanden] var rent finansiellt.”

32 I skälen 377–386 i det angripna beslutet företog kommissionen en prövning av situationen avseende sökanden.

33 Kommissionen angav bland annat att detta bolag, sedan andra halvåret 1997, fullt ut hade kontrollerats av Dimon, genom dess helägda dotterbolag Intabex (skäl 377 i det angripna beslutet). Enligt kommissionen kunde det därmed antas att Dimon, i vart fall från denna tidpunkt, utövade ett avgörande inflytande över sökanden (skäl 378 första meningen i det angripna beslutet). Kommissionen tillade att ”antagandet att Dimon kunde utöva ett avgörande inflytande” bekräftades av övriga omständigheter i ärendet, vilka framgår av skäl 379 i det angripna beslutet (skäl 378 andra meningen i det angripna beslutet). I skäl 380 i det angripna beslutet angav kommissionen att det framgick av det ovan angivna att ”Dimon var upplyst om sitt dotterbolags handlande vilket är föremål för förevarande beslut och om det sammanhang i vilket det skett och att Dimon, eftersom det sedan 1997 innehade hela aktiekapitalet i dotterbolaget, faktiskt kunde utöva ett avgörande inflytande över sitt dotterbolags beteende”. I skäl 382

i detta beslut preciserade kommissionen att ”de faktiska omständigheter som [sökanden] har upplyst Dimon om i sina skrivelser borde ha medfört en omedelbar reaktion från detta företags sida, antingen genom att det tog nödvändigt avstånd från varje eventuellt åsidosättande av konkurrensbestämmelserna, eller genom att det krävde att [sökandens] ledning avslutade varje potentiellt konkurrenshämmande beteende”, innan den konstaterade att ”Dimon slutligen inte [hade] gjort något sådant”.

34 För övrigt angav kommissionen, i skäl 381 i det angripna beslutet, att de argument som Dimon hade gjort gällande i sitt svar på meddelandet om invändningar i syfte att visa att sökanden handlade självständigt på marknaden var ogrundade.

35 Slutligen bestred kommissionen Dimons påstående att kommissionen hade åsidosatt icke-diskrimineringsprincipen då den höll Dimon ansvarigt för dotterbolagets överträdelse, trots att Cetarsas moderbolag, det vill säga Sociedad estatal de participaciones industriales (nedan kallat Sepi), inte hade hållits ansvarigt, av kommissionen, för sitt dotterbolags överträdelse. Kommissionen motiverade denna särbehandling med att, tvärtemot vad Dimon hade hävdat, ”handlingarna i ärendet inte [innehöll] någon direkt informationsutväxling mellan Cetarsa och Sepi om föremålet för det aktuella ärendet”, att ”Sepi [föreföll] ha ett huvudsakligen finansiellt ägande i Cetarsa” motsvarande den koppling som fanns mellan Intabex och [sökanden], att ”Cetarsa (i motsats till [sökanden]) [var] det bolag i Sepi-koncernen där all tobaksberedning [ägde] rum och därmed uppenbarligen [drevs] som en separat enhet” och, slutligen, att ”Cetarsa inte [var] ett helägt dotterbolag till Sepi” (skäl 384 i det angripna beslutet).

36 Kommissionen fann mot bakgrund av dessa omständigheter att Dimon ”[skulle] hållas solidariskt ansvarigt tillsammans med [sökanden] för sistnämnda bolags handlande, såsom det beskrivits i [det angripna beslutet], för perioden från andra halvåret 1997 till den 10 augusti 2001” (skäl 386 i det angripna beslutet).

37 I skälen 387–400 i det angripna beslutet företog kommissionen en prövning av situationen avseende WWTE. Kommissionen fann att SCC (genom SCTC och TCLT) samt styrelseordföranden i WWTE och dennes familj gemensamt kontrollerade WWTE under perioden från år 1995 till maj 1998 och åberopade en rad omständigheter till styrkande av att SCC ”och/eller dess dotterbolag” under denna period faktiskt utövade ett inflytande över WWTE när det gällde dess verksamhet i Spanien (skäl 391 i det angripna beslutet). När det gäller perioden från maj 1998 till dagen för det angripna beslutet åberopade kommissionen en rad omständigheter till styrkande av att SCC, antingen direkt eller genom SCTC och TCLT, ensamt kontrollerade WWTE och utövade ett avgörande inflytande över detta bolags affärspolicy. Kommissionen tillade att ”de argument som SCC framfört i sitt svar på meddelandet om invändningar inte [föranledde] någon annan bedömning i denna del” (skäl 399 i det angripna beslutet). Mot bakgrund av dessa omständigheter fann kommissionen att ”SCC och/eller dess dotterbolag SCTC och TCLT”, i vart fall från år 1996, utövade ett avgörande inflytande över WWTE:s affärspolicy, och att dessa bolag därmed skulle hållas solidariskt ansvariga för det handlande som lagts WWTE till last och upptas som adressater i det angripna beslutet (skäl 400 i det angripna beslutet).

D — *Fastställande av bötesbelopp*

38 Kommissionen prövade i skälen 404–458 i det angripna beslutet frågan hur stora böter beslutets adressater ska åläggas.

39 Bötesbeloppen fastställdes av kommissionen med hänsyn till hur allvarliga överträdelserna var och hur länge de pågått, det vill säga de två kriterier som uttryckligen anges i artikel 23.3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003,

s. 1) och i artikel 15.2 i förordning nr 17, som enligt det angripna beslutet var tillämplig vid tidpunkten för dessa överträdelser (skälen 404 och 405 i det angripna beslutet).

40 Vid fastställandet av varje företags böter tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna), även om den inte uttryckligen hänvisade till denna. I det angripna beslutet bedömde kommissionen även huruvida, och i vilken utsträckning, adressaterna uppfyllde de krav som fastställts i meddelandet om samarbete.

1. *Böternas utgångsbelopp*

41 För det första angav kommissionen i skäl 414 i det angripna beslutet att överträdelserna måste anses vara ”mycket allvarliga”, efter att, i skälen 408–413 i detta beslut, ha undersökt överträdelsernas art, deras konkreta påverkan på marknaden, omfattningen av den relevanta geografiska marknaden och den relevanta produktmarknadens storlek.

42 Därefter angav kommissionen, i skäl 415 i det angripna beslutet, att den ansåg att den skulle ”beakta det specifika inflytandet hos vart och ett av företagen och således den faktiska påverkan på konkurrensen som respektive företags rättsstridiga beteende hade haft, i syfte att den avskräckande verkan hos de böter som åläggs vart och ett av företagen [skulle] motsvara företagets bidrag till det olagliga beteende som [skulle] bestraffas”.

43 Kommissionen skilde mellan, å ena sidan, beredningsföretagens kartell (skälen 416–424 i det angripna beslutet) och, å andra sidan, producentföreträdarnas kartell (skälen 425–431 i det angripna beslutet).

44 När det gällde beredningsföretagens kartell anförde kommissionen inledningsvis att ”böterna [borde] fastställas med beaktande av varje berörd parts bidrag till det olagliga beteendet och deras respektive ställning på marknaden” (skäl 416 i det angripna beslutet).

45 Kommissionen förklarade i detta avseende att ”det [var] Deltafina som på grund av sin starka ställning på marknaden, i egenskap av den största inköparen av bearbetad spansk tobak, [borde] få det högsta utgångsbeloppet” (skäl 417 i det angripna beslutet).

46 När det gäller beredningsföretagen anförde kommissionen att det ”bidrag” som vart och ett av dessa lämnat till de olagliga förfarandena ”[kunde] anses ha varit i stort sett desamma” (skäl 418 i det angripna beslutet). Enligt kommissionen skulle emellertid de berörda beredningsföretagens olika storlek och marknadsandel beaktas och de skulle, mot denna bakgrund, delas in i tre kategorier.

47 Kommissionen förde bolaget Cetarsa till en första kategori, benämnd ”särskild”, med motiveringen att det företaget ”utan tvekan [var] det största spanska beredningsföretaget” och därmed borde få det högsta utgångsbeloppet för böterna (skäl 419 i det angripna beslutet). Den förde sökanden och WWTE till en andra kategori med motiveringen att båda hade marknadsandelar på ungefär 15 procent var och borde få samma utgångsbelopp (skäl 420 i det angripna beslutet). Slutligen fördes Taes till en tredje kategori med motiveringen att det hade en marknadsandel på endast 1,6 procent och därmed borde få det lägsta utgångsbeloppet (skäl 421 i det angripna beslutet).

48 Vidare tillämpade kommissionen, för att säkerställa att böterna skulle få en tillräckligt avskräckande effekt, en multiplikationskoefficient på 1,5 – det vill säga en ökning med 50 procent – på det utgångsbelopp som hade fastställts för WWTE och en

multiplikationskoefficient på 2 – det vill säga en ökning med 100 procent – på det grundbelopp som hade fastställts för sökanden (skäl 423 i det angripna beslutet). Den ansåg nämligen att det var lämpligt att beakta den omständigheten att dessa båda bolag, trots att de hade relativt små marknadsandelar i Spanien, ingick i multinationella koncerner med stort ekonomiskt och finansiellt inflytande och att ”respektive bolags moderbolag” ”dessutom” ”haft ett avgörande inflytande över deras beteende” (skäl 422 i det angripna beslutet).

49 Kommissionen fastställde, i skäl 424 i det angripna beslutet, mot denna bakgrund följande utgångsbelopp för böterna för beredningsföretagen och Deltafina:

— Deltafina: 8 000 000 euro,

— Cetarsa: 8 000 000 euro,

— sökanden: 1 800 000 euro × 2 = 3 600 000 euro,

— WWTE: 1 800 000 euro × 1,5 = 2 700 000 euro, och

— Taes: 200 000 euro.

50 När det gällde producentföreträdarnas kartell fann kommissionen att endast symboliska böter på 1 000 euro skulle åläggas (skälen 425 och 430 i det angripna beslutet). Den motiverade sin inställning med att ”den rättsliga ramen kring de kollektiva förhandlingarna om standardavtal kunde ge upphov till betydande osäkerhet avseende

huruvida producentföreträdarnas och beredningsföretagens beteende var lagligt just i samband med sådana kollektiva förhandlingar om standardavtal" (skäl 428 i det angripna beslutet), och detta mot bakgrund av vissa omständigheter som nämnts i skäl 427 i det angripna beslutet. Den anförde även att det "var … allmänt känt att förhandlingar förekom och också vad de resulterade i och [att] innan kommissionen inledde sitt förfarande hade ingen myndighet någonsin [ifrågasatt] om de var förenliga med vare sig gemenskapslagstiftning eller spansk lagstiftning" (skäl 429 i det angripna beslutet).

2. *Böternas grundbelopp*

51 I skälen 432 och 433 i det angripna beslutet undersökte kommissionen frågan om varaktigheten av den överträdelse som tillskrivits beredningsföretagen och Deltafina. Den fastställde denna varaktighet till fem år och fyra månader, vilket motsvarade en överträdelse med lång varaktighet. Således ökade den utgångsbeloppet för böterna med 50 procent för vart och ett av beredningsföretagen och för Deltafina.

52 Följaktligen fastställdes följande basbelopp för de böter som det angripna beslutets adressater ålagts:

— Deltafina: 12 000 000 euro,

— Cetarsa: 12 000 000 euro,

— sökanden: 5 400 000 euro,

— WWTE: 4 050 000 euro,

— Taes: 300 000 euro,

— ASAJA: 1 000 euro,

— UPA: 1 000 euro,

— COAG: 1 000 euro, och

— CCAE: 1 000 euro (skäl 434 i det angripna beslutet).

3. *Försvårande respektive förmildrande omständigheter*

53 Grundbeloppet för de böter som fastställts för Deltafina ökades med 50 procent på grund av försvårande omständigheter, till följd av att detta bolag haft en ledande roll i beredningsföretagens kartell (skälen 435 och 436 i det angripna beslutet).

54 Som förmildrande omständighet angav kommissionen, i skäl 437 i det angripna beslutet, att ”samma faktorer som angetts i skälen 427–429 [i det angripna beslutet kunde] tillämpas på beteendet hos beredningsföretagen när det gällde enbart deras

offentliga förhandlande och slutande av standardavtal (bland annat förhandlingar avseende prisintervaller och kompletterande villkor) med producentföreträdarna".

55 Kommissionen tillade i skäl 438 i det angripna beslutet, beträffande de "hemliga" avtalen avseende (högsta) genomsnittliga leveranspriser och fastställandet av hur stor kvantitet av varje råtobakssort som vart och ett av beredningsföretagen fick köpa, att de sistnämndas förfaranden hade "gått betydligt längre än vad som föreskrivits i tillämpliga bestämmelser eller vad som följt av offentliga förhandlingar och avtalen med producentföreträdarna". Den erkände dock att "de offentliga förhandlingarna mellan producentföreträdarna och beredningsföretagen …, i vart fall i någon mån, [hade] bestämt den materiella ramen (i synnerhet avseende tillfällen för samordning och antagande av en gemensam hållning) inom vilken beredningsföretagen, utöver den gemensamma hållning de antagit inom ramen för offentliga förhandlingar, kunnat utforma sin hemliga strategi angående (högsta) genomsnittliga leveranspriser och kvantiteter".

56 Såsom framgår av de omständigheter som angetts i punkterna 54 och 55 ovan, beslutade kommissionen om en minskning av grundbeloppet för de böter som fastställts för beredningsföretagen och Deltafina med 40 procent (skäl 438 i det angripna beslutet). Grundbeloppet för de böter som ålagts sökanden ändrades således till 3 240 000 euro (skäl 439 i det angripna beslutet).

4. *Övre gräns för böterna enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003*

57 I skälen 440–447 i det angripna beslutet undersökte kommissionen huruvida de på detta sätt beräknade grundbeloppen för de olika adressaterna skulle anpassas för att de inte skulle överskrida den övre gräns på 10 procent av omsättningen som anges i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.

58 I skäl 441 i det angripna beslutet angav kommissionen att när de aktuella företagen ingår i en koncern, när det är fastställt att moderbolagen till dessa företag har utövat ett avgörande inflytande över de sistnämnda och dessa moderbolag följaktligen är solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som ålagts deras dotterbolag, är det koncernens totala omsättning som ska beaktas när ovannämnda övre gräns fastställs.

59 Efter att, i skäl 442 i det angripna beslutet, ha erinrat om att Dimon var solidariskt betalningsansvarig beträffande de böter som ålagts sökanden, angav kommissionen, i skäl 446 i detta beslut, att beloppet för nämnda böter inte skulle anpassas, eftersom Dimons totala omsättning uppgick till 1 271 700 000 amerikanska dollar (USD) år 2003. Beloppet för sökandens böter förblev, före tillämpningen av meddelandet om samarbete, fastställt till 3 240 000 euro (skäl 447 i det angripna beslutet).

5. *Tillämpning av meddelandet om samarbete*

60 Kommissionen uttalade sig i skälen 448–456 i det angripna beslutet om tillämpningen av meddelandet om samarbete i fråga om beredningsföretagen och Deltafina.

61 Den anförde bland annat att dessa gjorde anspråk på att omfattas av detta meddelande innan meddelandet om invändningar hade delgetts dem (skäl 449 i det angripna beslutet).

62 Vidare konstaterade kommissionen att avsnitt D i meddelandet om samarbete var tillämpligt på beredningsföretagen. Den anförde härvid att även om den redan förfogade över information om flertalet av de omständigheter som bevisade överträdelsen hade de uppgifter som de sistnämnda lämnat kommissionen hjälpt den att klarlägga och fastslå denna (skälen 450 och 451 i det angripna beslutet).

63 Kommissionen anförde dessutom att Taes, med hänsyn till företagets ”särskilt värdefulla” samarbete under förfarandet, framför allt när det gäller Deltafinas delaktighet i överträdelsen, och till det faktum att företaget aldrig bestritt fakta i meddelandet om invändningar, borde beviljas nedsättning med 40 procent av böterna enligt avsnitt D.2 första och andra strecksatserna i meddelandet om samarbete (skäl 452 i det angripna beslutet).

64 Kommissionen angav vidare att de upplysningar som lämnats av Cetarsa och WWTE, även om de var betydelsefulla, inte var till så stor hjälp för utredningen som de uppgifter som Taes lämnat (skäl 453 i det angripna beslutet). Den angav vidare att Cetarsa och WWTE, i sina svar på meddelandet om invändningar, hade påstått att ”beredningsföretagens kartell för genomsnittliga (högsta) leveranspriser och de olika avtal som producenterna och beredningsföretagen slutit beträffande ett genomsnittspris för varje grupp av producenter var identiska och att de potentiella konkurrensbegränsande verkningarna av beredningsföretagens och producenternas beteende [tog ut varandra]”, varefter den angav att detta påstående inte överensstämde med verkligheten. Kommissionen beslutade mot denna bakgrund att bevilja en nedsättning av böterna för dessa två beredningsföretag med 25 procent enligt avsnitt D.2 första strecksatsen i meddelandet om samarbete.

65 När det gäller sökanden anförde kommissionen att bolaget tillhandahållit värdefull information, men att det i sitt svar på meddelandet om invändningar bestritt fakta ”på samma sätt som Cetarsa och WWTE” (skäl 454 i det angripna beslutet). Den tillade

att sökanden förnekat att beredningsföretagens avtal om genomsnittliga (högsta) leveranspriser varit hemlig. Mot denna bakgrund beviljade kommissionen bolaget en nedsättning av böterna med 20 procent.

66 Slutligen satte kommissionen ned Deltafinas böter med 10 procent (skäl 456 i det angripna beslutet).

6. *Slutligt bötesbelopp*

67 I enlighet med artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 fastställde kommissionen de slutliga bötesbeloppen för de företag och företagssammanslutningar som omfattas av det angripna beslutet enligt följande:

— Deltafina: 11 880 000 euro,

— Cetarsa: 3 631 500 euro,

— sökanden: 2 592 000 euro,

— WWTE: 1 822 500 euro,

— Taes: 108 000 euro,

— ASAJA: 1 000 euro,

— UPA: 1 000 euro,

— COAG: 1 000 euro, och

— CCAE: 1 000 euro (skäl 458 i det angripna beslutet).

68 Dimon förklarades vara solidariskt betalningsansvarigt beträffande de böter som ålagts sökanden, liksom SCC, SCTC och TCLT beträffande dem som ålagts WWTE (skäl 458 och artikel 3 i det angripna beslutet).

Förfarandet och parternas yrkanden

69 Sökanden har väckt förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 januari 2005.

70 Dagen innan hade SCC, SCTC och TCLT väckt talan om ogiltigförklaring av det angripna beslutet (mål T-24/05) och WWTE en talan om nedsättning av de böter som det ålagts genom detta beslut (mål T-37/05).

71 Den 28 januari 2005 väckte Dimon talan om, i första hand, delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet och, i andra hand, nedsättning av de böter som det ålagts genom detta beslut (mål T-41/05).

72 I en skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 17 augusti 2005 begärde sökanden att detta mål skulle förenas med målen T-24/05, T-37/05 och T-41/05.

73 Kommissionen angav, i en skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 7 september 2005, att den inte ansåg att en förening av de fyra målen skulle innebära någon påtaglig förbättring i processekonomiskt hänseende, och att den överlämnade till förstainstansrätten att avgöra om målen skulle förenas eller inte.

74 Förstainstansrätten avslog sökandenas begäran om att målen skulle förenas.

75 Mot bakgrund av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (fjärde avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet och anmodade, som en åtgärd för processledning enligt artikel 64 i dess rättegångsregler, parterna att besvara vissa frågor. Parterna efterkom denna anmodan inom den föreskrivna fristen.

76 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 9 september 2009.

77 Sökanden har yrkat att tribunalen ska

— delvis ogiltigförklara artikel 3 i det angripna beslutet,

— sätta ned de böter som kommissionen har ålagt den, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

78 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

79 Sökanden har till stöd för sin talan åberopat följande fyra grunder, nämligen

— åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, av principerna om proportionalitet och likabehandling samt avsaknad av motivering,

— åsidosättande av likabehandlingsprincipen,

— åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar,

— åsidosättande av meddelandet om samarbete och av principerna om proportionalitet, skydd för berättigade förväntningar och likabehandling.

80 Den första grunden har i huvudsak åberopats till stöd för yrkandet om delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet. De tre övriga grunderna har åberopats till stöd för yrkandet om ändring av detta beslut.

A — Den första grunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och av principerna om proportionalitet och likabehandling samt avsaknad av motivering

81 Den första grunden är uppdelad i tre delgrunder. De två första avser båda åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och proportionalitetsprincipen, men den andra är subsidiär i förhållande till den första. Den tredje delgrunden, som åberopades i repliken, gäller åsidosättande av likabehandlingsprincipen och avsaknad av motivering. Den tredje delgrunden ska prövas före den andra.

1. *Den första delgrunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och av proportionalitetsprincipen, beträffande huruvida det föreligger ett solidariskt betalningsansvar för böterna*

a) Parternas argument

82 Sökanden har gjort gällande att kommissionen felaktigt har hållit Dimon solidariskt ansvarigt för överträdelsen och att den följaktligen inte hade rätt att på grundval av Dimons konsoliderade omsättning tillämpa den övre gräns på 10 procent av omsättningen som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Sökanden har angett att dess omsättning för beskattningsåret före antagandet av det angripna beslutet uppgick till 8 163 815 euro och att de böter som det ålagts således avsevärt överskrider denna övre gräns.

83 Till stöd för detta påstående har sökanden inledningsvis gjort gällande att de faktiska omständigheter som kommissionen angav till stöd för Dimons ansvar saknar relevans och att det inte i tillräcklig utsträckning har visats att det sistnämnda företaget hade ett avgörande inflytande över sökanden beträffande dess deltagande i de aktuella konkurrensbegränsande förfarandena.

84 I detta hänseende har sökanden, för det första, efter att ha erinrat om att den hade en ”lokal företagsledning”, åberopat följande omständigheter till stöd för att den åtnjöt total självständighet beträffande sina inköp av råtobak:

— Inget företag i Dimon-koncernen utövade någon direkt eller indirekt kontroll över denna verksamhet.

— När företaget köptes av Intabex slöt det med B., dess verkställande direktör, ett ”chefsavtal” (nedan kallat chefsavtalet), genom vilket befogenheterna avseende ledning av företaget, särskilt beträffande planering och förvaltning av inköp (inbegripet utarbetande av en årlig budget och slutande av avtal med producentgrupper), delegerades ”fullständigt och uteslutande” till den sistnämnde.

— Dess styrelse har aldrig infört något internt förfarande eller system som B. skulle ha varit tvungen att rätta sig efter, och ingenting i chefsavtalet gör det möjligt att påstå att den sistnämndes verksamhet krävde ett förhandsgodkännande eller en ratifikation i efterhand av styrelsen.

— Ingen av dess styrelseledamöter eller anställda, förutom B., hade befogenhet att delta i förvaltningen, förhandlingen eller slutandet av avtal om inköp av råtobak eller medverka i avtalsrelationerna med producenterna.

— När sökanden köptes av Intabex, behöll det sistnämnda B. som styrelseordförande i sökanden och utsåg tre andra styrelseledamöter, varav två kom från Intabexkoncernen (nämligen T. och G.) och den tredje var en ”oberoende yrkesverksam”.

— B:s tidigare grupp med ansvar för ledningen och förvaltningen av inköp var kvar efter Intabex förvärv.

— Ingen av sökandens styrelseledamöter var samtidigt ledamot i styrelsen eller ledningsorganen i Intabex eller Dimon eller anställd av dessa företag.

— Sökanden hade varken rådfrågat Dimon eller något annat företag inom koncernen beträffande sin inköpspolitik eller de konkurrensbegränsande förfarandena i fråga.

— Sökanden hade varken mottagit instruktioner från Dimon eller från något annat företag inom Dimon-koncernen beträffande deltagandet i dessa förfaranden.

— Kommissionens handlingar omfattar inget bevis på något direkt deltagande från Dimons eller något annat företags inom koncernen sida i överträdelsen.

85 För det andra har sökanden bestridit att den skulle ha översänt de ”verksamhetsrapporter” och ”fältrapporter” som nämns i skäl 379 i det angripna beslutet till Dimon. Sökanden har gjort gällande att kommissionen inte förfogar över någon bevisning för att dessa rapporter överförts till personer utanför dess styrelse eller dess ledningsorgan. Sökanden har preciserat att anledningen till att nämnda rapporter systematiskt översattes till engelska var för att underlätta T:s utövande av sina uppdrag, då han inte talade spanska och sedan 1998 arbetade för Dimon International Services Ltd, ett företag inom Dimon-koncernen med säte i Förenade kungariket som tillhandahöll operationella tjänster. Sökanden har tillagt att skälet till att dessa rapporter skickades till T. vid detta företags säte inte var att han var styrelsemedlem i detta, utan enbart att han arbetade och mottog all korrespondens från sökanden där.

86 För det tredje har sökanden gjort gällande att inte heller någon av de skrivelser som nämns i skäl 379 i det angripna beslutet var ställd till Dimon. Den hade en skriftväxling med dels T. i hans egenskap av styrelsemedlem, dels S. som sedan 2000 hade en tjänst som koordinator för affärer inom Europa i Dimon International Services. Sökanden har tillagt att merparten av nämnda skrivelser inte hade något samband med dess policy för inköp av råtobak eller med de förfaranden som den anklagats för. Den har tillagt att B., i den e-post som han skickat till S. den 30 oktober 2000 och den

9 maj 2011, nöjt sig med att vagt och allmänt hållet informera den sistnämnda om vissa offentliga och notoriska omständigheter, nämligen förekomsten av kollektiva prisförhandlingar mellan å ena sidan beredningsföretagen och å den andra producentsammanslutningarna och jordbrukarnas fackföreningar. Beträffande B:s telefax av den 14 december 1998, hade det skickats till Dimon International Inc. i stället för till Dimon, och gällde endast frågor angående det avtal för försäljning av bearbetad tobak som sökanden hade slutit med Deltafina innan den integrerades i Dimon-koncernen.

87 Sökanden har i sin replik bestritt den roll och de funktioner som kommissionen har tillskrivit T. och S. och gjort gällande följande omständigheter:

— Det finns ingenting i handlingarna i målet som visar att T. till Dimon överförde de upplysningar som han erhöll i egenskap av styrelsemedlem i sökanden eller att han övervakade den sistnämndas inköpspolitik i syfte att upplysa Dimon om denna.

— T. utövade inte några betydelsefulla uppdrag inom Dimon-koncernen och ansvarade inte för integreringen av sökandens verksamhet i denna.

— I augusti 1998, till följd av en tvist mellan Dimon och T:s familj, upphörde T. att vara ledamot i Dimon International Services styrelse.

— T. har endast varit styrelseledamot i andra ”föga betydande” företag inom Dimonkoncernen i övergångssyfte.

— S. var, vid den tidpunkt då han mottog de enda två skrivelser som står i samband med de omtvistade konkurrensbegränsande förfarandena, anställd i Dimon International Services och ingick inte i styrelsen i något av företagen inom Dimon-koncernen.

— S. har aldrig utövat någon verksamhet i samband med sökandens policy för inköp av råtobak och har aldrig varit anställd av Dimon eller varit ledamot i dess styrelse.

88 Vidare har sökanden gjort gällande att det av den rättspraxis som kommissionen åberopade i skälen 371–374 i det angripna beslutet, särskilt punkterna 28 och 29 i domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, framgår att den omständigheten att ett moderbolag innehar hela sitt dotterbolags aktiekapital inte i sig räcker för att presumera att den utövar ett avgörande inflytande över detta. För att kunna tillskriva ett moderbolag dess dotterbolags överträdelse krävs det ytterligare omständigheter beträffande deltagandet, i synnerhet när de berörda bolagen, såsom är fallet i förevarande mål, i det administrativa förfarandet har bestritt tillämpningen av denna presumtion.

89 Sökanden har gjort gällande att sådana omständigheter saknas i förevarande fall. Den har i synnerhet betonat att Dimon inte utövade någon kontroll över dess policy för inköp av råtobak och att det inte har visats att Dimon direkt deltog i överträdelsen eller gav sökanden instruktioner att begå den. Sökanden har angett att den omständigheten att ett moderbolag har erhållit enstaka och oprecisa upplysningar angående vissa konkurrensbegränsande åtgärder som dess dotterbolag har vidtagit aldrig har ansetts vara ”i sig och isolerat” tillräckligt för att det förstnämnda ska anses ansvarigt för det sistnämndas överträdelse. Enligt rättspraxis är det nödvändigt att moderbolaget fortlöpande har hållits informerat om kartellens förehavanden och således på ett mycket detaljerat sätt har kunnat känna till de konkurrensbegränsande förfaranden som dess dotterbolag har gjort sig skyldigt till. Sökanden har emellertid aldrig lämnat upplysningar till Dimon angående sin inköpspolicy och än mindre angående överträdelsen.

90 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas på den första delen av den första grunden.

91 Inledningsvis har kommissionen gjort gällande ett antal överväganden avseende begreppet företag inom konkurrensrätten och de villkor på vilka ett moderbolag kan hållas ansvarigt för sitt dotterbolags överträdelse. Beträffande den sistnämnda punkten har sökanden, med hänvisning till domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet AEG-Telefunken mot kommissionen, anfört att det inte bara krävs att moderbolaget ska kunna utöva ett avgörande inflytande över sitt dotterbolags handlande, utan även att detta inflytande faktiskt har utövats.

92 När det gäller särskilt det andra av de villkor som avses i punkt 91 ovan, har kommissionen bestritt att den kräver att moderbolaget ska ha instruerat sitt dotterbolag att överträda artikel 81 EG. Kommissionen har angett att när detta villkor definieras i rättspraxis hänvisas genomgående till det förhållandet att dotterbolaget inte självständigt har kunnat bestämma inriktningen på sitt marknadsagerande, varvid det inte krävs att det finns ett specifikt samband med överträdelsen.

93 Kommissionen har gjort gällande att bland de bevis som kan styrka att ett moderbolag faktiskt kontrollerar ett dotterbolags affärspolicy återfinns det faktum att moderbolaget är representerat i nämnda dotterbolags styrelse. Vidare är det mindre troligt att ett dotterbolag är självständigt när det driver verksamhet på samma marknad som moderbolaget eller på en därmed nära sammanhängande marknad. Utöver dessa typfall finns det vissa specifika omständigheter som kan tjäna som stödbevisning för att moderbolaget är delaktigt i sitt dotterbolags affärspolicy eller har vidtagit åtgärder som innebär att det kan övervaka dotterbolagets verksamhet.

94 Kommissionen har tillagt att det framgår av rättspraxis att ett moderbolag till ett helägt dotterbolag presumeras ha utövat sitt inflytande över dotterbolaget. Moderbolaget kan bryta denna presumtion genom att förebringa bevisning för att dotterbolaget verkligen agerar självständigt på marknaden.

95 Vidare har kommissionen erinrat om skälen till varför den i det angripna beslutet angav att Dimon skulle hållas ansvarigt för den överträdelse som sökanden gjort sig skyldig till.

96 För det första har kommissionen angett att Dimon, sedan andra halvåret 1997, genom Intabex innehade hela aktiekapitalet i sökanden, varför det kunde antas att den faktiskt utövade ett avgörande inflytande över den sistnämndas handlande.

97 För det andra har kommissionen gjort gällande att denna presumtion bekräftas av andra omständigheter som förekommer i dess handlingar. I detta hänseende har kommissionen för det första påpekat att inköp och försäljning av tobak utgjorde Dimonkoncernens huvudsakliga verksamhet, att Dimon sedan 1999 köper en stor del av den bearbetade tobaken av sökanden och att Dinom har slutit flera avtal med Cetarsa och Deltafina angående legotillverkning respektive försäljning av sökandens tobak. Vidare har kommissionen angett att sökanden upprättade ”verksamhetsrapporter” och ”fältrapporter” som i detalj beskrev dess verksamhet, bland annat de avtal som slutits mellan beredningsföretagen och de kollektiva förhandlingarna med producenterna. Den har understrukit att T. i egenskap av styrelseledamot i sökanden och andra företag inom koncernen, och således mellanhand som agerade för Dimons räkning, mottog kopior av dessa rapporter. Slutligen har kommissionen hänvisat till de skrivelser som nämndes i skäl 379 i det angripna beslutet, genom att ange bland annat att vissa av dessa gällde de konkurrensbegränsande åtgärderna i fråga och var ställda till T. eller S., vilka agerade i Dimons namn, och andra gällde de avtal om bearbetning eller försäljning av tobak som Dimon slutit med Cetarsa och Deltafina.

98 För det tredje har kommissionen gjort gällande att varken sökanden eller Dimon, i deras svar på meddelandet om invändningar, lyckades bryta den presumtion som åsyftas i punkt 94 ovan. Den anser att den omständigheten att sökanden har en egen lokal företagsledning inte i sig är tillräcklig för att fastställa att den agerade självständigt

och har påpekat att det i chefsavtalet föreskrivs att B. lyder under de ”system” och ”förfaranden” som sökandens styrelse fastställt.

b) Tribunalens bedömning

99 Det ska erinras om att konkurrensrätten avser verksamheten i företag (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkt 59) och att begreppet företag omfattar varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras (domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkt 112).

100 Av rättspraxis framgår även att begreppet företag i detta sammanhang ska förstås som en ekonomisk enhet, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer (domstolens dom av den 14 december 2006 i mål C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, REG 2006, s. I-11987, punkt 40, och förstainstansrättens dom av den 15 september 2005 i mål T-325/01, DaimlerChrysler mot kommissionen, REG 2005, s. II-3319, punkt 85).

101 Då en sådan ekonomisk enhet har överträtt konkurrensreglerna ska den, enligt principen om personligt ansvar, ansvara för överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 145, av den 16 november 2000 i mål C-279/98 P, Cascades mot kommissionen, REG 2000, s. I-9693, punkt 78, och av den 11 december 2007 i mål C-280/06, ETI m.fl., REG 2007, s. I-10893, punkt 39).

102 När det gäller frågan under vilka omständigheter sanktioner likväl kan vidtas mot en juridisk person som inte har begått överträdelsen, har det i fast rättspraxis slagits fast att ett moderbolag kan hållas ansvarigt för dotterbolagets beteende särskilt då dotterbolaget, trots att det är ett fristående rättssubjekt, inte självständigt bestämmer sitt marknadsbeteende, utan i huvudsak följer instruktioner som det får av moderbolaget (domstolens dom i det ovan i punkt 29 nämnda målet Imperial Chemical Industries mot kommissionen, punkterna 132 och 133, av den 14 juli 1972 i mål 52/69, Geigy mot kommissionen (REG 1972, s. 787), punkt 44, och av den 21 februari 1973 i mål 6/72, Europemballage och Continental Can mot kommissionen (REG 1973, s. 215), punkt 15; svensk specialutgåva, volym 2, s. 89), särskilt med hänsyn till de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan dessa två juridiska enheter (se, analogt, domen i de ovan i punkt 99 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 117, och domen i det ovan i punkt 101 nämnda målet ETI m.fl., punkt 49).

103 I en sådan situation ingår moderbolaget och dess dotterbolag nämligen i samma ekonomiska enhet och utgör följaktligen ett och samma företag enligt den rättspraxis som nämnts i punkterna 99 och 100 ovan. Det är således varken det förhållandet att moderbolaget har anstiftat dotterbolaget till att begå en överträdelse eller, i ännu mindre grad, att moderbolaget varit delaktigt i denna överträdelse, som gör det möjligt för kommissionen att genom beslut påföra moderbolaget böter, utan det är det faktum att moderbolaget och dotterbolaget utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG (förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i mål T-112/05, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, REG 2007, s. II-5049, punkt 58).

104 Av rättspraxis framgår även att kommissionen inte kan nöja sig med att konstatera att moderbolaget kan utöva ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag. Kommissionen måste även pröva om ett sådant inflytande faktiskt har utövats (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovan i punkt 29 nämnda målen Imperial Chemical Industries mot kommissionen, punkt 137, och AEG-Telefunken mot kommissionen, punkt 50).

105 I det specifika fallet då ett moderbolags helägda dotterbolag har överträtt konkurrensreglerna kan detta moderbolag utöva ett avgörande inflytande över dotterbolaget (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet Imperial

Chemical Industries mot kommissionen, punkterna 136 och 137), men det föreligger endast en presumtion för att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet AEG-Telefunken mot kommissionen, punkt 50, och domen i de ovan i punkt 29 nämnda förenade målen PVC II, punkterna 961 och 984).

106 Under dessa omständigheter är det tillräckligt att kommissionen visar att ett dotterbolag är helägt för att moderbolaget ska presumeras utöva ett avgörande inflytande över dotterbolagets affärspolicy. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt betalningsansvarigt för de böter som ålagts dotterbolaget, förutsatt att moderbolaget, på vilket det ankommer att bryta presumtionen, inte kan bevisa att dotterbolaget agerar självständigt på marknaden (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, punkt 29).

107 Domstolen berörde visserligen, i punkterna 28 och 29 i domen i det ovan i punkt 29 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, förutom det förhållandet att dotterbolaget var helägt, även andra omständigheter, såsom att det inte bestritts att moderbolaget hade utövat inflytande över dotterbolagets affärspolicy och att de båda bolagen hade samma ombud under det administrativa förfarandet. Anledningen härtill var emellertid endast att domstolen önskade redogöra för samtliga omständigheter som förstainstansrätten hade lagt till grund för sitt resonemang, och inte att som villkor för tillämpningen av den i punkt 105 ovan nämnda presumtionen kräva att det skulle föreligga ytterligare indicier för att moderbolaget faktiskt hade utövat inflytande över dotterbolaget (förstainstansrättens dom av den 8 oktober 2008 i mål T-69/04, Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, REG 2008, s. II-2567, punkt 57).

108 Slutligen ska det nämnas att den presumtion som gäller för moderbolag med helägda dotterbolag inte bara är tillämplig då det föreligger en direkt förbindelse mellan moderbolaget och dess dotterbolag, utan även då bolagen, som i förevarande fall, är indirekt förbundna genom ett mellanliggande dotterbolag.

109 För övrigt ska det erinras om att kommissionen, enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, genom beslut får ålägga företag och företagssammanslutningar som har överträtt artikel 81.1 EG böter som inte får överstiga 10 procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen. Samma angivelse förekom i artikel 15.2 i förordning nr 17.

110 Den omsättning som det hänvisas till i dessa bestämmelser utgörs enligt fast rättspraxis angående artikel 15.2 i förordning nr 17 av det berörda företagets totala omsättning (domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen (REG 1983, s. 1825), punkt 119, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, förstainstansrättens dom av den 29 april 2004 i de förenade målen T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 och T-252/01, Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. II-1181), punkt 367, och av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. II-2501), punkt 533), det vill säga det företag som tillskrivits överträdelsen och som av denna anledning förklarats vara ansvarigt (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-31/99, ABB Asea Brown Boveri mot kommissionen (REG 2002, s. II-1881), punkt 181, och av den 4 juli 2006 i mål T-304/02, Hoek Loos mot kommissionen (REG 2006, s. II-1887), punkt 116.

111 När det gäller begreppet ”föregående räkenskapsår” i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, ska det anses avse det räkenskapsår som föregick kommissionens beslut, utom i de särskilda fall då omsättningen för detta räkenskapsår inte ger någon användbar vägledning om det berörda företagets faktiska ekonomiska situation och vilket bötesbelopp som företaget skäligen ska åläggas (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 7 juni 2007 i mål C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals mot kommissionen (REG 2007, s. I-4405), punkterna 25, 29 och 30), vilket inte är fallet i förevarande mål.

112 Härav följer att den fråga som uppkommer inom ramen för denna delgrund är huruvida kommissionen hade fog för att, i förevarande fall, göra bedömningen att det berörda företaget bestod av sökanden och det företag som befann sig i toppen av den

koncern som den tillhörde, det vill säga Dimon. Om frågan besvaras jakande ska det, med hänsyn till de principer som det erinrats om i punkterna 109–111 ovan, anses att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den i skälen 442 och 446 i det angripna beslutet beaktade Dimons konsoliderade omsättning avseende år 2003 vid tillämpningen av den ovannämnda gränsen på 10 procent av omsättningen.

113 Vid prövningen av nämnda fråga ska det först fastställas vilka kriterier kommissionen tillämpade i det angripna beslutet för att hålla ett moderbolag ansvarigt för en överträdelse som begåtts av dess dotterbolag och huruvida de överensstämmer med de principer som slagits fast i rättspraxis och sedan kontrolleras huruvida kommissionen på ett korrekt sätt tillämpade dessa kriterier då den fastställde att sökanden och Dimon utgjorde en ekonomisk enhet.

De kriterier som kommissionen tillämpade i det angripna beslutet för att hålla ett moderbolag ansvarigt för en överträdelse som begåtts av dess dotterbolag

114 Som grund för att hålla ett moderbolag ansvarigt för en överträdelse som begåtts av dess dotterbolag och för att därmed uppta moderbolaget vid sidan av dotterbolaget som en av beslutets adressater och förklara det solidariskt betalningsansvarigt för de böter som dotterbolaget ålagts förde kommissionen, enligt vad som framgår av det angripna beslutet, följande resonemang.

115 Kommissionen utgick från att det är möjligt att hålla ett moderbolag ansvarigt för en sådan överträdelse när moderbolaget och dotterbolaget ingår i samma ekonomiska enhet och, följaktligen, utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG (se skäl 374 i det angripna beslutet).

116 Kommissionens uppfattning att så var fallet med moderbolaget och dotterbolaget i detta fall grundades på det faktum att dotterbolaget inte självständigt bestämde sitt marknadsbeteende (se skäl 371 i det angripna beslutet), eftersom det förhållandet att dotterbolaget inte var självständigt i detta hänseende var en naturlig följd av att moderbolaget utövade ett ”avgörande inflytande” över dotterbolaget (se skälen 18, 372, 373, 378, 380, 381, 383, 391, 392, 397, 399, 400, 422 och 441 i det angripna beslutet).

117 I detta avseende fann kommissionen att den inte kunde nöja sig med att konstatera att moderbolaget kunde utöva ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag, utan att den även hade att visa att ett sådant inflytande faktiskt hade utövats (se, bland annat, skälen 18, 376, 384, 391, 392, 397, 399 och 400 i det angripna beslutet).

118 Det framgår således bland annat av skäl 384 i det angripna beslutet att anledningen till att kommissionen inte fann anledning att hålla Sepi ansvarigt för den överträdelse som begåtts av dess dotterbolag Cetarsa, som Sepi trots allt ägde till nästan 80 procent, var att det i handlingarna i ärendet saknades bevis för att Cetarsa inte självständigt kunde bestämma sitt marknadsbeteende.

119 Det framgår även av skäl 18 i det angripna beslutet att anledningen till att kommissionen varken höll Universal eller dess helägda dotterbolag Universal Leaf ansvarigt för den överträdelse som begåtts av Universal Leafs till 90 procent ägda dotterbolag Taes var att kommissionen inte kunde styrka att Universal och Universal Leaf faktiskt utövade ett avgörande inflytande över Taes.

120 Kommissionen hade för avsikt att tillämpa samma principer med avseende på WWTE:s moderbolag för perioden före maj 1998. Inledningsvis bemödade sig kommissionen om att visa att sökandena kontrollerade WWTE tillsammans med

WWTE:s styrelseordförande och två medlemmar av dennes familj, vilket skulle innebära att de kunde utöva ett avgörande inflytande över detta bolag (se skälen 388–391 i det angripna beslutet). Därefter försökte kommissionen, på grundval av ett antal omständigheter som angavs i skäl 391 i det angripna beslutet, visa att sökandena faktiskt utövade ett sådant inflytande över WWTE (se skälen 391, 392 och 400 i det angripna beslutet).

121 Kommissionen har dessutom anfört att det, enligt rättspraxis, föreligger en presumtion för att ett moderbolag med ett helägt dotterbolag faktiskt utövar ett avgörande inflytande över detta dotterbolag (se skäl 372 i det angripna beslutet).

122 Kommissionen nöjde sig emellertid inte med att åberopa denna presumtion för att i detta fall hålla moderbolagen ansvariga för den överträdelse som begåtts av deras dotterbolag, utan valde att även åberopa omständigheter till styrkande av att dessa moderbolag faktiskt hade utövat ett avgörande inflytande över dotterbolaget och således att förstärka presumtionen (se, bland annat, skälen 372, 375, 376 och 378 i det angripna beslutet).

123 Således framgår det uttryckligen av skäl 18 i det angripna beslutet att anledningen till att kommissionen inte höll Deltafinas yttersta och mellankommande moderbolag, det vill säga Universal och Universal Leaf, ansvariga för deras dotterbolags överträdelse, trots att de kontrollerade dotterbolaget fullt ut, var att kommissionen inte kunde bevisa att de faktiskt hade utövat ett avgörande inflytande över Deltafina. Den del av skäl 376 i det angripna beslutet som sökandena har åberopat ska förstås på samma sätt, trots att denna del är något otydligt skriven. Även om kommissionen i detta skäl angav att handlingarna inte innehåller ”något som tyder på att Universal

… och Universal Leaf faktiskt har deltagit i de förfaranden som undersöks i [det angripna beslutet]", kan det, om det läses tillsammans med skäl 18 och mot bakgrund av det angripna beslutet, dock inte tolkas så, att skälet till att kommissionen inte höll dessa moderbolag, eller något annat moderbolag, ansvariga var att de inte var delaktiga i överträdelsen.

124 På samma sätt framgår det uttryckligen i skäl 18 i det angripna beslutet att skälet till att kommissionen inte höll Intabex ansvarigt för sökandens överträdelse, trots att Intabex kontrollerade detta dotterbolag fullt ut, var att det saknades bevis för att Intabex faktiskt hade utövat ett avgörande inflytande över dotterbolaget, då Intabex ägande i dotterbolaget var rent finansiellt (se även skäl 376 i det angripna beslutet).

125 Däremot var det just det förhållandet att det, beträffande perioden efter maj 1998, påstods finnas sådana bevis med avseende på WWTE:s moderbolag, utöver det förhållandet att dessa moderbolag innehade hela – eller, under endast några månader, nästan hela – aktiekapitalet i WWTE, som föranledde kommissionen att hålla dessa moderbolag ansvariga för överträdelsen (se, bland annat, skälen 375, 393, 396 och 398 i det angripna beslutet).

126 Kommissionen hade för avsikt att anta samma inställning med avseende på Dimon. Den nöjde sig således inte med att åberopa den presumtion som bygger på att sökanden var ett helägt dotterbolag till Dimon som grund för att hålla Dimon ansvarigt för sökandens överträdelse från och med den andra hälften av år 1997 (se skälen 375, 377 och 378 i det angripna beslutet). Kommissionen beaktade även vissa ytterligare omständigheter, som visade att detta företag faktiskt utövade ett avgörande inflytande över sökanden (se skälen 375 och 378–380 i det angripna beslutet).

127 Denna slutsats kan dras bland annat av den andra meningen i skäl 378 i det angripna beslutet, även om det där anges att nämnda ytterligare omständigheter bekräftar att Dimon ”kunde” utöva ett sådant inflytande (se punkt 33 ovan). Denna mening kunde visserligen, liksom kommissionen själv har erkänt i sitt svar på en skriftlig fråga från tribunalen, ha ”formulerats på ett tydligare sätt”. Den kan emellertid, läst parallellt med skälen 372 och 377 i det angripna beslutet och med den första meningen i skäl 378 i detta beslut, endast förstås så som den beskrivs i punkt 126 ovan.

128 Slutligen undersökte kommissionen huruvida de argument kunde godtas som de berörda dotterbolagen (och/eller deras moderbolag) framfört i sina svar på meddelandet om invändningar i syfte att visa att de agerade självständigt på marknaden (se, bland annat, skälen 381 och 399 i det angripna beslutet). När det gällde de argument som åberopats av Dimon, avfärdade kommissionen dessa som icke övertygande och angav särskilt att ”den omständigheten att det spanska dotterbolaget [hade] en lokal ledning inte [uteslöt] möjligheten för Dimon att utöva ett avgörande inflytande över detta dotterbolag” (skäl 381 i det angripna beslutet).

129 Det ska preciseras att kommissionen antog den inställning som anges i punkterna 115–117, 121 och 122 ovan inte bara med avseende på de yttersta moderbolagen, utan även med avseende på de mellankommande moderbolagen, vilket framgår av prövningen avseende de mellankommande moderbolagen Universal Leaf, Intabex, SCTC och TCLT.

130 Tilläggas bör att nämnda metod – utan att tribunalen härvid tar ställning till frågan om den har tillämpats på ett korrekt sätt i sökandenas fall, vilken ska prövas senare – är helt förenlig med de principer som slagits fast i rättspraxis på detta område och som nämnts i punkterna 99–108 ovan.

131 När det gäller den specifika situationen att ett helägt dotterbolag har åsidosatt konkurrensreglerna, har kommissionen visserligen inte bara åberopat den presumtion som slagits fast i rättspraxis (se punkterna 105 och 106 ovan) till styrkande av att moderbolaget faktiskt utövade ett avgörande inflytande över dotterbolagets affärspolicy, utan den har även beaktat andra faktiska omständigheter som bekräftar att ett sådant inflytande faktiskt har utövats. Vid förhandlingen angav kommissionen i samband härmed att den, med hänsyn till gällande rättspraxis vid tidpunkten för antagandet av det angripna beslutet, hade valt att tillämpa försiktighet.

132 Härigenom har kommissionen emellertid endast höjt beviskravet för att villkoret avseende faktiskt utövande av ett avgörande inflytande ska anses uppfyllt, samtidigt som den fullt ut har beaktat det grundläggande begreppet ekonomisk enhet, vilket bildar underlag för all rättspraxis avseende frågan om det ansvar för överträdelser som kan tillskrivas rättssubjekt som utgör ett och samma företag.

133 Det ska preciseras att när kommissionen, i ett ärende som avser en överträdelse i vilken flera olika företag är inblandade, inom de ramar som fastställts i rättspraxis tillämpar en bestämd metod för att avgöra huruvida såväl de dotterbolag som i praktiken har begått överträdelsen som deras moderbolag ska hållas ansvariga, måste den lägga samma kriterier till grund för bedömningen av alla dessa företag, om inte annat föranleds av särskilda omständigheter. Kommissionen är nämligen skyldig att iaktta likabehandlingsprincipen. Denna princip innebär, enligt fast rättspraxis, att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domstolens dom av den 13 december 1984 i mål 106/83, Sermide, REG 1984, s. 4209, punkt 28, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 309). Det kan för övrigt konstateras att kommissionen delar denna synpunkt. I skäl 384 i det angripna beslutet angav den nämligen att ”även om de specifika omständigheter som kan leda till att ett moderbolag hålls ansvarigt för dotterbolagets handlande kan variera från ett fall till ett annat så är det inte fråga

om ett åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen så länge ansvarsprinciperna tillämpas på ett konsekvent sätt”.

Huruvida sökanden och Dimon utgör en enda ekonomisk enhet

134 Tribunalen ska nu pröva huruvida kommissionen tillämpade de kriterier som det redogjorts för i punkterna 115–117, 121 och 122 ovan på ett riktigt sätt avseende var och en av sökandena och således med rätta kunde konstatera att sökanden och Dimon utgjorde en enda ekonomisk enhet från och med andra halvåret 1997, och att de därmed skulle hållas solidariskt ansvariga för såväl överträdelsen som betalningen av böterna, samt att de skulle upptas som adressater för det angripna beslutet.

135 Det är ostridigt att Dimon, under perioden från den 18 november 1997 fram till dagen för antagandet av det angripna beslutet, genom Intabex innehade hela aktiekapitalet i sökanden. Det kan således inte bestridas att Dimon, under hela denna period, kunde utöva ett avgörande inflytande över det sistnämnda företagets handlande (se punkt 105 ovan).

136 Det ska således undersökas huruvida, beträffande samma period, villkoret avseende ett faktiskt utövande av ett avgörande inflytande från Dimons sida var uppfyllt, såsom kommissionen har gjort gällande.

137 Det ska i detta hänseende erinras om att kommissionen, i det angripna beslutet, valde att inte nöja sig med att åberopa den presumtion för att moderbolag som har helägda dotterbolag kan hållas ansvariga för överträdelser som begåtts av dessa dotterbolag, vilken avses i punkterna 105, 106 och 121 ovan, utan att även beakta ytterligare omständigheter som visar att ett avgörande inflytande faktiskt utövades (se punkterna 122–127 ovan).

138 Det ska således prövas huruvida de omständigheter som kommissionen åberopade i det angripna beslutet, utöver den omständigheten att Dimon innehade hela aktiekapitalet i sökanden, styrker att det förstnämnda företaget, under den aktuella perioden, faktiskt utövade ett avgörande inflytande över det sistnämnda. Dessa omständigheter framgår av skäl 379 i det angripna beslutet samt av fotnoterna 303–305 i beslutet. Det rör sig i huvudsak om olika rapporter och skrivelser från sökanden, vilka enligt kommissionen var avsedda för Dimon.

139 Om frågan besvaras jakande ska det undersökas huruvida sökandens påståenden, så som de återgetts i punkt 84 ovan, gör det möjligt att vederlägga denna slutsats.

— Verksamhetsrapporter och fältrapporter

140 Kommissionen har åberopat en serie verksamhetsrapporter och fältrapporter upprättade av sökanden, och bland annat gjort gällande att dessa ofta nämnde de rättsstridiga förfarandena i fråga. Dessa rapporter, som är 14 till antalet och avser perioden december 1998–maj 2001, är uppräknade i fotnot 303 i det angripna beslutet.

141 Inledningsvis ska det påpekas att nämnda rapporter innehåller detaljerade upplysningar inte bara angående vissa aspekter av sökandens kommersiella verksamhet, såsom hur inköpsåret för råtobak förflutit (inköpt mängd, inköpspris etc.), mängd bearbetad råtobak och avtal som slutits med Cetarsa för tröskning av ett parti av dess tobak, angående rättsutvecklingen på tobaksområdet och angående de sammanträffanden som ägt rum inom Anetab och med jordbrukssammanslutningarna och producentsammanslutningarna, utan även, såsom understrukits i skäl 379 i det angripna beslutet, angående de rättsstridiga åtgärderna i fråga.

142 Vidare kan det konstateras att det av handlingarna framgår att de aktuella rapporterna hade upprättats av B. och att de, enligt sökandens egna angivelser, var riktade till ledamöter i sökandens styrelse.

143 När det gäller denna sista punkt ska det påpekas att Dimon, samma dag som detta företag förvärvade hela aktiekapitalet i sökanden, genom agerande via sitt helägda dotterbolag Intabex, vars ägande i sökanden var rent finansiellt, ersatte tre av de fyra medlemmarna i denna styrelse, och bland annat tillsatte två personer (G. och T.), vilka redan hade andra uppdrag i andra företag inom Dimon-koncernen. Vid denna tidpunkt var G. således även verkställande direktör för Compaña de Filipinas SA, et dotterbolag till Intabex med säte i Spanien och verksamt inom produktion av mörktobak, och T. var även anställd av Dimon International Services och ledamot i detta företags styrelse (fram till augusti 1998).

144 I detta sammanhang ska särskilt understrykas betydelsen av de uppdrag som T. hade inom Dimon-koncernen. Utöver att ha varit styrelsemedlem i sökanden under hela överträdelseperioden och styrelsemedlem i Dimon International Services fram till augusti 1998, hade T. styrelseuppdrag i två andra bolag inom Dimon-koncernen, nämligen Intabex Holding Worldwide, SA (1998–1999) och LRH Travel Ltd (fram till november 2000). Vidare hade han, som sökanden angav i sitt svar på meddelandet

om invändningar, till uppdrag att ”säkerställa en effektiv integration av Intabex-koncernen i Dimon-koncernen”. Som mer detaljerat kommer att anges i punkt 160 nedan, tillkommer den omständigheten att det framgår av flera skrivelser som förekommer bland handlingarna i målet att sökanden rådfrågade T. i frågor avseende dess kommersiella verksamhet eller begärde dennes förhandsgodkännande inför antagandet av vissa viktiga beslut. Kommissionen hade mot bakgrund av dessa omständigheter anledning att anta att T. agerade i det företags som befann sig högst upp i Dimon-koncernen, det vill säga Dimons, namn och hade rollen som mellanhand mellan detta företag och sökanden. Den omständigheten att T. skulle ha haft en meningsskiljaktighet med Dimon, vilken skulle ha föranlett den sistnämnda att, i augusti 1998, frånta denne hans uppdrag som ledamot i Dimon International Services styrelse, föranleder inte någon annan bedömning. Efter detta datum fortsatte T. nämligen inte bara att vara anställd av detta företag, utan även att vara styrelseledamot i sökanden, i Intabex Holding Worldwide och i LRH Travel.

145 De omständigheter som har angetts i punkterna 142–144 ovan visar att Dimon, genom mellanhänder som detta företag hade utsett inom sökandens styrelse och särskilt T., avsåg att övervaka sökandens verksamhet och tillse att den utvecklades i enlighet med Dimon-koncernens affärspolicy. Således hade kommissionen, även om ”verksamhetsrapporterna” och ”fältrapporterna” i fråga formellt överfördes till nämnda medlemmar och inte direkt till Dimon självt, fog för att, i skäl 380 i det angripna beslutet, ange att detta företag hade upplysts om innehållet i dessa rapporter och, i synnerhet, om de rättsstridiga åtgärderna i fråga. Detta konstaterande bekräftas av den i skäl 379 i det angripna beslutet angivna omständigheten att nämnda rapporter systematiskt översattes från spanska till engelska, vilket är Dimons arbetsspråk.

146 Slutligen ska det påpekas att det är ostridigt mellan parterna att Dimon, som obestridligen kunde utöva ett avgörande inflytande över sökanden (se punkterna 105 och 135 ovan), aldrig opponerade sig mot de rättsstridiga förfaranden om vilka detta

företag hade kännedom eller vidtog några åtgärder för att hindra sitt dotterbolag från att fortsatt ta del i överträdelsen, trots att detta beteende innebär en risk för rättsliga åtgärder eller utomobligatoriska skadeståndskrav (se även skäl 382 i det angripna beslutet). Kommissionen hade fog för sin slutsats att Dimon tyst hade godkänt deltagandet i överträdelsen och ansåg med rätta att detta beteende utgjorde ytterligare ett indicium på att företaget utövade ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag.

— Skriftväxlingen mellan sökanden och Dimon

147 Kommissionen har även grundat sin bedömning på ett visst antal skrivelser som utväxlats mellan sökanden och Dimon och angett att vissa av dessa nämnde de rättsstridiga åtgärderna i fråga, att andra avsåg de avtal för bearbetning av tobak eller försäljning av bearbetad tobak som Dimon hade slutit med Cetarsa och Deltafina och att ytterligare andra mer allmänt avsåg villkoren för inköp av råtobak och de i Spanien tillämpliga bestämmelserna.

148 När det gällde skrivelser tillhörande den första av de kategorier som nämns i punkt 147 ovan, hänvisade kommissionen i punkt 379 i det angripna beslutet, såsom exempel, till skälen 168–179 och fotnoterna 217 och 229 i detta beslut.

149 Det ska i detta hänseende för det första konstateras att det i dessa skrivelser faktiskt hänvisas till de rättsstridiga åtgärderna i fråga.

150 I motsats till vad sökanden har gjort gällande, avsåg således inte telefaxet av den 14 december 1998 från B. till D. (på Dimon International, ett dotterbolag inom Dimon-koncernen med säte i Förenta staterna) som nämndes i skäl 168 i det angripna beslutet uteslutande ett avtal om försäljning av bearbetad tobak som detta företag hade slutit med Deltafina, utan det gällde även nämnda förfaranden. Detta framgår tydligt av tredje stycket i detta telefax, i vilket B. angav följande:

”När jag har erhållet priserna från de fyra företagen kommer jag att informera er om dessa. Jag kan emellertid redan nu upplysa er om att de problem som föreföll så allvarliga när ni besökte oss i Spanien har försvunnit, eftersom alla företagen har bundit sig till det överenskomna priset på 87 [spanska pesetas (ESP)] (sånär som på 2 eller 3 ESP) [per kg], då dessa priser är de officiella priserna, även om vi antar att Cetarsa har gjort andra utbetalningar till producenter som oss.”

151 Skäl 179 i det angripna beslutet avser en rapport av B. daterad den 5 maj 1998, som var avsedd för T. och av vilken en kopia hade skickats dagen före per telefax av B. till två andra ledamöter i sökandebolagets styrelse. Det kan konstateras att det i denna rapport, vilken beskriver hur tobaksinköpsåret 1998 förflutit, bland annat anges att ”[sökanden] i stor utsträckning har bidragit till att företagen kommit fram till vissa överenskommelser i syfte att undvika [det föregående] årets priskrig”, att ”priserna förhandlats fram med fackföreningarna och [tobaksproducenternas sammanslutningar]”, att ”för första gången … krig mellan företagen [har undvikts] och var och en har kunnat köpa önskad mängd” och att ”förhandlingarna med [dessa sammanslutningar] varit svåra men alla företagen har hållit fast vid sin ståndpunkt med stort allvar och i en samarbetsanda”. Det anges även i nämnda rapport att sökanden och WWTE åtog sig att köpa samma mängd tobak som det föregående året och att beredningsföretagen kom överens om att till producenterna betala förskott på 35 ESP per kg för Virginia-sorten och 45 ESP per kg för Burley-sorterna. Slutligen konstateras i rapporten en ”möjlighet till andra avtal i framtiden mellan beredningsföretagen”.

Mot bakgrund av dessa omständigheter kan det inte bestridas att rapporten av den 5 maj 1998 hänvisade till de rättsstridiga förfarandena i fråga.

152 Samma sak gäller B:s e-postmeddelande till S. av den 30 oktober 2000, till vilket kommissionen har hänvisat i fotnot 217 i det angripna beslutet. I denna skrivelse inledde B. med att erinra om att beredningsföretagen, vid ett sammanträffande organiserat inom ramen för Anetab, hade diskuterat en prisökning som begärts av producentsammanslutningarna och producentfackföreningarna och att alla var överens om att inte godta denna. Han har sedan angett att beredningsföretagen, vid ett sammanträde som hölls med dessa sammanslutningar och fackföreningar, vidhöll sin ståndpunkt och tydligt angav för de sistnämnda att beredningsföretagen avfärdade den begäran om en ökning med 20 procent som dessa sammanslutningar och fackföreningar hade föreslagit.

153 När det gäller det e-postmeddelande av den 9 maj 2001 från B. till S. som nämns i fotnot 229 i det angripna beslutet, anges det i detta att beredningsföretagen sammanträtt vid Anetabs säte ”för att förbereda diskussionerna med producenterna angående priserna” och hänvisas således uppenbart till den omständigheten att de förstnämnda hade avtalat priserna för inköp av råtobak.

154 Vidare hade kommissionen, liksom när det gäller de ovannämnda verksamhetsrapporterna och fältrapporterna, grund för sitt antagande, i skäl 380 i det angripna beslutet, att Dimon var informerat om innehållet i de handlingar som nämns i punkterna 150–153 ovan, och således även om de aktuella rättsstridiga förfarandena, även om dessa formellt sett inte var riktade till detta företag.

155 När det gäller den rapport, daterad den 5 maj 1998, som B. hade skickat till T. (se punkt 151 ovan), har tribunalen förklarat ovan i punkt 144 att den sistnämnde agerade i Dimons namn och som mellanhand mellan detta företag och sökanden. När det gäller telefaxet av den 14 december 1998 (se punkt 150 ovan), som hade skickats till Dimon International, räcker det att konstatera att sökanden i sin replik själv angav

att den genom detta telefax avsåg lämna vissa upplysningar till ”sin nya aktieägare”. Denna aktieägare var emellertid närmare bestämt Dimon, inte Dimon International.

156 När det gäller e-postmeddelandena av den 30 oktober 2000 och den 9 maj 2001 (se punkterna 152 och 153 ovan), hade de skickats till S. Tvärtemot vad sökanden har antytt var inte den sistnämnde en vanlig anställd i Dimon International Services, utan hade en framträdande roll inom Dimon-koncernen, varför kommissionen, som i T:s fall, med rätta kunde bedöma att han agerade i det företags som befann sig högst upp i koncernen, nämligen Dimons, namn. Således angav sökanden, i sitt svar av den 18 mars 2002 på en begäran om upplysningar från kommissionen, att S. utövade uppdragen som ”regionchef för Dimon-koncernen i Europa”. Sökanden preciserade även i sitt svar på meddelandet om invändningar och i sina skrivelser att han sedan år 2000 ”hade en tjänst som koordinator för affärer inom Europa”. Vissa angivelser i e-postmeddelandet av den 9 maj 2001 och i det svar som S. gav på detta bekräftar ytterligare hur betydelsefull hans roll var inom Dimon-koncernen. I denna skrivelse informerade B. även S. om ett sammanträde han haft med Deltafinas verkställande direktör, utanför det som hållits vid Anetabs säte, i syfte att diskutera dessa båda frågor som han kvalificerat som ”mycket viktiga” och angav att den sistnämnda skulle ringa honom så snart som möjligt för att nå en överenskommelse på denna punkt. Genom e-postmeddelande samma dag svarade S. till B. att han just talat med Deltafinas verkställande direktör och att de överenskommit att de snart skulle ses. Han angav även för B. att han godtog de förslag som denne lagt fram avseende de ovannämnda frågorna.

157 Slutligen kunde kommissionen av den omständigheten att Dimon inte hade reagerat inför sökandens deltagande i överträdelsen, trots att Dimon således var informerat om det, med fog dra slutsatsen att det tyst godkänt sitt dotterbolags rättsstridiga förfarande och bedöma att detta utgjorde ett ytterligare indicium på att Dimon hade ett avgörande inflytande över detta dotterbolag (se punkt 146 ovan).

158 När det gäller de skrivelser som omfattas av den andra av de kategorier som nämns i punkt 147 ovan, identifieras dessa i fotnot 304 i det angripna beslutet. Det rör sig i huvudsak om telefax eller e-postmeddelanden som utväxlats mellan B. å ena sidan och T. eller S. å den andra. Av de skäl som angetts i punkterna 144 och 156 ovan ska de sistnämna anses ha agerat i Dimons namn.

159 Vissa av dessa skrivelser rör ett avtal daterat i september 1998 och omförhandlat år 2001, genom vilket vissa av sökandens operationer för beredning av tobak har getts i uppdrag till Cetarsa. Det framgår tydligt av nämnda skrivelser att detta avtal ingicks av B. för Dimons räkning och att det sistnämnda företaget, genom T. och S., faktiskt hade ett avgörande inflytande över de förhandlingar som ledde fram till nämnda avtal.

160 I ett telefax av den 9 september 1998 till T. krävde B., efter att ha angett att han nyligen hade haft flera sammanträden med Cetarsa i syfte att försöka lösa ”Dimons pågående frågor”, uttryckligen T:s godkännande avseende vissa av de avtalsvillkor som nämns i det protokoll från ett av dessa sammanträden som bifogats telefaxet. Det ska understrykas att B. i detta protokoll uttryckligen identifieras som representant för Dimon. Det ska även påpekas – vilket pekar åt samma håll – att B., i ett telefax av den 14 september 1998 upplyste T. om att han ”i enlighet med [sina] anvisningar” på nytt hade träffat Cetarsa och att ändringar hade gjorts i det avtal som skulle undertecknas med den sistnämnda, beträffande vilka han begärde T:s godkännande. I ett telefax av den 15 september 1998 angav B. för T. att han meddelat Cetarsa det ändringsförslag som den sistnämnde hade skickat till honom dagen innan och att detta beredningsföretag kommit med ett motförslag. B. ber T. att meddela honom huruvida han ska godta detta. Slutligen ska det noteras att Dimon, i slutversionen av det avtal som slutits med Cetarsa, som B. skickade till T. per telefax den 18 september 1998, uttryckligen identifierades som en av de båda parterna i avtalet och B. som dess representant.

161 Det ska även påpekas att B., i ett e-postmeddelande av den 3 april 2001, informerade S. om förfarandet för omförhandlingarna av det i punkt 160 ovan nämnda avtalet, och gav uttryck för sin fruktan att Cetarsa skulle kräva samma villkor som dem som överenskommits med M., Deltafinas verkställande direktör, inom ramen för ett avtal som ingåtts parallellt med den sistnämnde i Universals namn och anmodade således S. att ta kontakt med M. Det framgår av ett e-postmeddelande följande dag från S. till B. att den förstnämnde faktiskt försökt nå M.

162 Slutligen ska det påpekas att B. i ett e-postmeddelande av den 7 mars 2001 upplyste S. om ett möte som, ”såsom överenskommits i Camberley” (vilket är Dimon International Services säte i Förenade kungariket), han haft dagen innan med en representant för Cetarsa och under vilket de bland annat diskuterat vissa aspekter av det avtal som var under omförhandling med det sistnämnda företaget.

163 Andra skrivelser som omfattas av den andra av de kategorier som nämns i punkt 147 ovan gäller ett avtal genom vilket Deltafina köper en stor del av den av sökanden bearbetade tobaken. I ett telefax av den 14 september 1998 bad T. att B. skulle ge honom precisioner beträffande vissa priser och andra villkor som överenskommits inom ramen för detta avtal. Genom telefax samma dag lämnade B. dessa precisioner till T. I det i punkt 150 ovan nämnda telefaxet av den 14 december 1998 svarade B., utöver sin hänvisning till de rättsstridiga åtgärderna i fråga, på en fråga som D., som bland annat var ledamot i Dimons styrelse, hade ställt till honom angående genomförandet av detta avtal. Slutligen fastställs i det e-postmeddelande av den 9 maj 2001 som nämns i punkterna 153 och 156 ovan inte bara att Dimon hade informerats om nämnda åtgärder, utan även att detta företag hade ett avgörande inflytande över de kommersiella relationerna mellan sökanden och Deltafina.

164 När det gäller sökandens argument enligt vilket de skrivelser som undersöks i punkterna 158–163 ovan inte har något samband med inköpen av råtobak, saknar detta relevans. Huruvida ett dotterbolag är självständigt i förhållande till sitt moderbolag ska nämligen inte uteslutande avgöras med hänsyn till dess verksamhet inom området

för de produkter som överträdelsen gäller. Som redan har angetts i punkt 102 ovan, ska samtliga relevanta omständigheter som rör de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan ett dotterbolag och dess moderbolag beaktas för att avgöra om dotterbolaget självständigt bestämmer sitt marknadsbeteende. Dessa omständigheter kan variera från ett fall till ett annat och kan därmed inte bli föremål för någon uttömmande uppräkning.

165 Slutligen, när det gäller den tredje typen av skrivelser som nämns i punkt 147 ovan, anges dessa i detalj i fotnot 305 i det angripna beslutet.

166 Det rör sig om e-postmeddelanden som B. skickat till S., vilka, såsom kommissionen har angett i skäl 379 i det angripna beslutet, mer allmänt avser villkoren för inköp av råtobak och de i Spanien tillämpliga bestämmelserna. Dessa skrivelser är relevanta då de visar att Dimon, genom S., noga följde situationen på den spanska marknaden.

— De argument som sökanden fört fram för att visa att den agerade självständigt på marknaden

167 För det första ska det påpekas att sökanden grundar en stor del av sitt resonemang på tesen att det avgörande inflytande som ett moderbolag ska utöva för att hållas ansvarigt för sitt dotterbolags överträdelse måste gälla verksamheter som är direkt knutna till nämnda överträdelse, i förevarande fall inköp av råtobak. Av de ovan i punkterna 102 och 164 angivna skälen kan denna tes inte godtas.

168 Således kan sökandens påstående, enligt vilket inget företag inom Dimon-koncernen hade någon kontroll över dess inköp av råtobak, bortsett från den omständigheten att det – som framgår av det följande – inte stämmer, inte räcka för att fastställa att den agerade självständigt på marknaden under perioden efter det att den förvärvats av Dimon. Samma sak gäller sökandens påstående att den inte rådfrågade vare sig Dimon eller något annat företag inom Dimon-koncernen angående sin policy för inköp av råtobak. Dessa påståenden är i än mindre grad övertygande då Dimon, såsom framgår av de handlingar som undersökts i punkterna 158–163 ovan, genom T. eller S. medverkade aktivt i andra aspekter av sökandens affärspolicy, nämligen som underleverantör av vissa tjänster avseende bearbetning av råtobak och försäljning av bearbetad tobak.

169 Tribunalen förkastar inledningsvis sökandens argument att kommissionen inte tillräckligt har visat att Dimon – eller något annat bolag inom Dimon-koncernen – har gett sökandeföretaget instruktioner att begå överträdelsen eller var direkt inblandade i denna. Som redan har angetts i punkt 103 ovan är det inte den omständigheten att dotterbolaget skulle ha begått överträdelsen på inrådan av moderbolaget, eller än mindre en inblandning från moderbolagets sida i nämnda överträdelse, utan den omständigheten att de utgör ett enda företag i den mening som avses i artikel 81 EG som tillåter kommissionen att rikta ett beslut om åläggande av böter till moderbolaget.

170 Vad därefter gäller det argument som rör att Intabex, när det förvärvades av sökanden, beslutade att ersätta tre av de fyra ledamöterna i det sistnämnda företagets styrelse, syftar detta – långt ifrån att kullkasta grunderna för kommissionens tes – snarare till att visa att Dimon inte hade för avsikt att bevilja sökanden en total självständighet, utan avsåg att övervaka sökandens verksamhet och se till att denna utvecklades i enlighet med Dimon-koncernens affärspolicy, såsom redan har angetts i punkt 145 ovan. Det ska i detta hänseende erinras dels om att Intabex var helägt av

Dimon och att dess ägande i sökanden var rent finansiellt, dels om att två av de nya ledamöterna i sökandens styrelse, vid den tidpunkt då de utsågs av Intabex, redan hade uppdrag i andra företag inom Dimon-koncernen (se punkt 143 ovan).

171 Den omständigheten att B., när sökanden förvärvades av Intabex, behöll sitt uppdrag som verkställande direktör och att hans grupp med ansvar för ledning och förvaltning av inköp stannade kvar, visar inte i sig att sökanden agerade självständigt på marknaden, inte ens beträffande sin enda verksamhet: inköp av råtobak. Som sökandeföretaget har angett i sitt svar på meddelandet om invändningar var detta för det första resultatet av ett val från Dimons sida och inte från dess egen. För det andra är det helt normalt att en internationell koncern, när den förvärvar hela aktiekapitalet i ett företag som är verksamt på en viss nationell marknad på vilken den aldrig tidigare varit närvarande, vilket var fallet med Dimon-koncernen, behåller vissa personer i den tidigare ledningen i detta företag, såsom den grupp som tidigare ansvarade för dess inköp.

172 Vad slutligen gäller ledningsavtalet ger detta visserligen B. omfattande befogenheter avseende förvaltningen av sökandeföretaget och i synnerhet avseende inköp av råtobak, men det föreskrivs icke desto mindre i dess artikel 1.1 att B. ska agera med beaktande av bland annat ”metoder och förfaranden som föreskrivits av styrelsen [i sökandeföretaget]”. Dessutom ålägger artikel 1.2 i ledningsavtalet B. en skyldighet att ”regelbundet och detaljerat informera [denna styrelse] om utvecklingen av företagets verksamhet och [att] upprätta och framställa, på angivna datum och i angivna format, de rapporter som [nämnda] styrelse skulle kunna begära”. Det är således uppenbart att B. i utövandet av sina uppdrag, inbegripet dem som avsåg inköp av råtobak, förblev under sökandeföretagets styrelses kontroll, liksom han förblev bunden av de instruktioner som denna kunde ge honom. Sökandeföretaget erkände för övrigt, i sitt svar på tribunalens frågor vid förhandlingen, uttryckligen att dess styrelse, liksom var fallet för vilket annat företag som helst i Spanien, hade behörighet att avfärda, ändra eller upphäva de beslut som dess verkställande direktör hade fattat. Den omständigheten, om den skulle anses fastställd, att sökandeföretagets styrelse i praktiken aldrig hade

gått till väga på detta sätt eller utarbetat sådana ”metoder” eller ”förfaranden” som de ovan angivna ändrar inte det förhållandet att B., i motsats till vad sökanden har antytt, inte åtnjöt någon fullständig frihet i sitt handlande avseende förvaltningen av företaget eller ens avseende policyn för inköp av dess råtobak. Det ska tilläggas att den behörighetsfördelning till B:s fördel som gjorts i ledningsavtalet inte var exceptionell på något sätt och inte alls skilde sökanden från andra spanska företag, i motsats till vad sökanden har hävdat. Det är nämligen ganska vanligt att ett företags styrelse inte hanterar dess löpande verksamhet.

173 Med hänsyn till vad som har konstaterats i punkt 145 ovan, enligt vilken Dimon – genom de ledamöter som detta företag utsett i sökandeföretagets styrelse, och i synnerhet T. – övervakade sökandens verksamhet, kan inte de argument som grundar sig på chefsavtalet och de befogenheter som B. tilldelats godtas. Vad mer allmänt gäller den omständigheten att sökanden har en egen lokal ledning, anser tribunalen på samma sätt, i likhet med kommissionen, att denna omständighet inte i sig visar att sökanden självständigt bestämmer sitt agerande på marknaden i förhållande till sitt moderbolag. Även om sökanden i förevarande fall visserligen befann sig i en sådan situation, agerade den icke desto mindre under Dimons övervakning, och det sistnämnda företaget spelade till och med en aktiv roll i vissa aspekter av sökandeföretagets affärspolicy (se, bland annat, punkterna 158–163 ovan).

174 Det framgår av övervägandena ovan att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den fann att sökanden och Dimon utgör en enda ekonomisk enhet från och med den 18 november 1997 och följaktligen höll Dimon solidariskt ansvarigt för såväl överträdelsen som betalningen av böterna och nämnde detta företag bland det angripna beslutets adressater.

175 Med hänsyn till de principer som det erinras om i punkterna 109–111 ovan ska det fastställas att kommissionen således även gjorde en riktig bedömning då den beaktade Dimons konsoliderade omsättning avseende år 2003, det vill säga det år som föregick året då det angripna beslutet fattades, för att beräkna den övre gräns på 10 procent som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.

176 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser den första grundens första del.

2. *Den tredje delgrunden, avseende åsidosättande av likabehandlingsprincipen och avsaknad av motivering*

a) Parternas argument

177 Sökanden har för det första gjort gällande att det var först i svaromålet som kommissionen, i strid med motiveringsskyldigheten, för första gången uttryckte skälen till varför Dimon skulle hållas solidariskt ansvarigt för de rättsstridiga åtgärderna i fråga. Den har i synnerhet påpekat att kommissionen varken i meddelandet om invändningar eller i det angripna beslutet i detta hänseende grundade sig på den omständigheten att T. var en av ledamöterna i dess styrelse och en ”betydande direktör” i Dimon, att han till detta företag skickade en kopia av de rapporter som han mottog från B. och att han säkerställde Dimons faktiska utövande av ett avgörande inflytande över sökanden.

178 För det andra har sökanden gjort gällande att kommissionen bedömde, å ena sidan, Taes och Cetarsas moderbolags eventuella ansvar och, å den andra, sökandens moderbolags ansvar på ”radikalt olika grunder” och således åsidosatte likabehandlingsprincipen.

179 Kommissionen har gjort gällande att talan inte kan prövas på den första grundens tredje del, eftersom de två invändningar som den består av är nya.

180 De båda invändningarna är, enligt kommissionen, under alla omständigheter ogrundade.

b) Tribunalens bedömning

181 Vad för det första gäller invändningen om överträdelse av likabehandlingsprincipen, räcker det att konstatera att det rör sig om en ny grund, som framställts först i repliken och som inte grundar sig på rättsliga eller faktiska omständigheter som uppkommit under förfarandet. Den kan, i enlighet med artikel 48.2 i rättegångsreglerna, följaktligen inte tas upp till prövning.

182 Vad för det andra gäller invändningen om avsaknad av motivering, ska det konstateras att även den har framställts av sökanden först i repliken. Denna omständighet medför emellertid inte att tribunalen inte kan undersöka den i förevarande fall. Inom ramen för en talan om ogiltigförklaring är en invändning om avsaknad av motivering eller bristande motivering i en rättsakt en grund som rör tvingande rätt som kan, eller till och med ska, prövas ex officio av unionsdomstolen, och som följaktligen kan åberopas av parterna i alla skeden under förfarandet (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen (REG 2001, s. II-3757), punkt 125).

183 Enligt fast rättspraxis ska den motivering som krävs enligt artikel 253 EG vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen ska klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få

kännedom om skälen till den vidtagna åtgärden och så att behörig domstol ges möjlighet att utföra sin prövning. Frågan huruvida kravet på motivering är uppfyllt ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälen och det intresse av att få förklaringar som de vilka rättsakten är riktad till, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha. Det krävs dock inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av en rättsakt uppfyller kraven i artikel 253 EG inte ska ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och samtliga rättsregler på det ifrågavarande området (se domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France (REG 1998, s. I-1719), punkt 63 och där angiven rättspraxis, och domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet Hoek Loos mot kommissionen, punkt 58).

184 Likaså framgår det av fast rättspraxis att när ett beslut om tillämpning av artikel 81 EG rör flera adressater och berör frågan om vilka företag som ska göras ansvariga för överträdelsen, ska beslutet innehålla en tillräcklig motivering i förhållande till var och en av adressaterna, i synnerhet i förhållande till de adressater som enligt beslutet ska bära ansvaret för överträdelsen (förstainstansrättens dom av den 28 april 1994 i mål T-38/92, AWS Benelux mot kommissionen (REG 1994, s. II-211), punkt 26, och av den 27 september 2006 i mål T-330/01, Akzo Nobel mot kommissionen (REG 2006, s. II-3389), punkt 93).

185 I detta fall framgår det av sammanfattningen av den del av det angripna beslutet som avser de adressater som nämnts i punkterna 27–37 ovan, och av vad som anförts i punkterna 114–129 ovan, att kommissionen i nämnda beslut har lämnat en tillräcklig motivering av beslutet att hålla Dimon ansvarigt för den överträdelse som sökanden begått. Kommissionen redogjorde således, med hänvisning till domstolens och tribunalens rättspraxis, för de principer den ämnade tillämpa för att definiera ovannämnda adressater. Vad särskilt avser Dimon fann kommissionen för det första att detta företag sedan andra halvåret 1997 innehade hela aktiekapitalet i sökanden. Vidare ansåg kommissionen att det var fastställt att Dimon utövade ett avgörande inflytande över sökandens handlande och grundade denna bedömning inte enbart på den presumtion som gäller för moderbolag med helägda dotterbolag, utan även på

vissa ytterligare omständigheter som förstärkte nämnda presumtion. Slutligen fann kommissionen att inget av de argument som Dimon åberopat i sitt svar på meddelandet om invändningar föranledde någon annan bedömning.

186 För övrigt kan sökanden inte på allvar hävda att den inte, innan den fått kännedom om kommissionens svaromål, kunnat förstå varför kommissionen fann att T. skulle anses agera som mellanhand för Dimon. För det första var nämligen de flesta av de handlingar som anges i fotnoterna 303 och 304 i det angripna beslutet uttryckligen adresserade till T. För det andra har sökanden, såväl i sitt svar på meddelandet om invändningar som i ansökan, framställt detaljerade synpunkter angående T:s roll och uppdrag inom Dimon-koncernen och bland annat insisterat på den omständigheten att han inte kunde utöva något avgörande inflytande i Dimons namn över dess dotterbolags handlande.

187 Den tredje delen av den första grunden kan följaktligen delvis inte prövas, och delvis är den ogrundad.

3. *Den andra delgrunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och proportionalitetsprincipen, beträffande konsekvenserna av räckvidden för det solidariska ansvaret för betalning av böterna*

a) Parternas argument

188 I den andra delen av den första grunden, som sökanden har åberopat i andra hand, har detta företag kritiserat den omständigheten att kommissionen, när den beräknade sökandens bötesbelopp, inte drog någon slutsats av konstaterandet, i skäl 386

i det angripna beslutet, att Dimon inte kunde hållas solidariskt ansvarigt med sökanden för överträdelsen för perioden före andra halvåret 1997. Sökanden har gjort gällande att beräkningen måste ske på så sätt att åtskillnad görs mellan perioden före den 18 november 1997, dagen för Intabex förvärv, och perioden efter detta datum.

189 Således anser sökanden för det första, när det gäller den första perioden, att kommissionen inte hade grund för att tillämpa en multiplikationskoefficient på 2 i avskräckande syfte på utgångsbeloppet för böterna, eftersom sökanden vid denna tidpunkt inte ägdes av något multinationellt företag och inte var under Dimons avgörande inflytande. Sökanden har tillagt att så snart det bötesbelopp som motsvarar den överträdelse som sökanden gjort sig skyldig till under åren 1996 och 1997 har beräknats, återstår det att kontrollera att ”det högsta sanktionsbelopp som kan åläggas [denne] individuellt, med stöd av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 (816 381 euro, det vill säga 10 procent av [dess] … omsättning för räkenskapsåret 2003/2004), … inte [har] överskridits”.

190 För det andra anser sökanden att bötesbeloppet för den andra perioden borde ha beräknats genom en minskning av det bötesbelopp den ålagts att betala med det belopp som den ensam är skyldig för de första två åren av överträdelsen. Den har tillagt att det av de skäl som har angetts inom ramen för den andra grunden inte fanns anledning att tillämpa en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte.

191 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas på den andra delgrunden.

b) Tribunalens bedömning

192 Även om det antas att Dimon inte kunde hållas solidariskt ansvarigt med sökanden för den aktuella överträdelsen beträffande perioden före den 18 november 1997, kan det emellertid konstateras att denna omständighet inte får några följder för det bötesbelopp som ålagts sökanden.

193 Det ska i detta hänseende påpekas att även om sökanden faktiskt förvärvades av Dimon, genom Intabex, först den 18 november 1997, har Dimon icke desto mindre gjort sig skyldigt till deltagande i beredningsföretagens kartell – vilket utgör en enda fortlöpande överträdelse (se punkt 21 ovan) – under hela överträdelseperioden, det vill säga från den 13 mars 1996. Det finns således ingen anledning att göra en separat beräkning av bötesbeloppet för perioden före den 18 november 1997 å ena sidan och den efter detta datum å den andra och, följaktligen, att ålägga företaget böter bestående av två olika belopp för var och en av dessa perioder.

194 Den av sökanden åberopade omständigheten påverkar inte heller tillämpningen av multiplikationskoefficienten 2 i avskräckande syfte på utgångsbeloppet för sökandens böter. Som kommer att anges mer detaljerat nedan vid prövningen av den andra grunden, var det nämligen genom att – med fog – grunda sig på undersökningen av det berörda företagets storlek och totala resurser – det vill säga, såsom har visats ovan vid undersökningen av den första delen av den första grunden, den ekonomiska enhet som utgörs av sökanden och Dimon, det bolag som återfinns i toppen av Dimon-koncernen – år 2003, som var det år som föregick antagandet av det angripna beslutet, som kommissionen beslutade att tillämpa denna koefficient. Således är den omständigheten att Dimon, före den 18 november 1997, inte utgjorde någon ekonomisk enhet med sökanden och därför inte kunde hållas solidariskt ansvarigt med den sistnämnda för överträdelsen helt irrelevant.

195 Samma sak gäller den övre gräns på 10 procent som föreskrivs i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, eftersom denna beräknades på grundval av det berörda företagets totala omsättning för det räkenskapsår som föregick antagandet av kommissionens beslut (se punkterna 109–111 ovan). Eftersom kommissionen, såsom det har visats i undersökningen av den första delen av den första grunden, hade fog för att beakta Dimons konsoliderade omsättning för år 2003 vid beräkningen av denna övre gräns, är det i förevarande fall helt utan betydelse att detta företag inte kunde hållas solidariskt ansvarigt för överträdelsen beträffande perioden före den 18 november 1997.

196 Följaktligen kan talan inte bifallas på den andra delen av den första grunden.

197 Mot bakgrund av vad som anförts ovan kan talan inte bifallas på den första grunden. Följaktligen ska de yrkanden som avser partiell ogiltigförklaring av det angripna beslutet ogillas.

B — *Den andra grunden, om åsidosättande av likabehandlingsprincipen*

1. *Parternas argument*

198 Sökanden har gjort gällande att kommissionen åsidosatte likabehandlingsprincipen genom att tillämpa en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte på utgångsbeloppet för de böter som ålagts sökanden, men inte på det belopp som fastställts för Taes och Deltafina.

199 Sökanden har gjort gällande att kommissionen grundade sig på den omständigheten att sökanden ingick i en multinationell koncern med stort ekonomiskt inflytande för att tillämpa en sådan koefficient på detta företag. Användningen av det adverbiala uttrycket ”[d]essutom” i den sista meningen i skäl 422 i det angripna beslutet (se punkt 48 ovan) visar att den omständigheten att den påstods ha agerat under sitt moderbolags betydande inflytande var en motivering som endast framställdes sekundärt.

200 Sökanden har gjort gällande att Taes och Deltafina ingår i en koncern med betydligt mycket större ekonomiskt inflytande än Dimon-koncernen. Utgångsbeloppet avseende de böter som ålagts dessa företag borde således också ha ökats i avskräckande syfte.

201 Sökanden har tillagt att även om det godtogs att kommissionen endast kunde fastställa en multiplikationskoefficient med beaktande av omsättningen för de företag som förklarats ansvariga för överträdelsen, skulle likabehandlingsprincipen ha åsidosatts. Sökanden har påpekat att kommissionen nämligen inte beaktade Deltafinas omsättning vid tillämpningen av en multiplikationskoefficient på utgångsbeloppet för de böter som ålagts Taes, även om Deltafina också hade deltagit i överträdelsen.

202 I andra hand har sökanden begärt att tribunalen ska minska den multiplikationskoefficient som hade tillämpats på utgångsbeloppet för de böter som detta företag ålades, med motiveringen att den är oproportionerlig jämfört med den som tillämpades i WWTE:s fall.

203 Mot bakgrund av vad som ovan anförts, har sökanden begärt att tribunalen ska omräkna beloppet för de böter som den har ålagts och ogiltigförklara multiplikationskoefficienten eller, i andra hand, minska den.

204 Kommissionen har bestritt att den åsidosatte likabehandlingsprincipen när den tillämpade en multiplikationskoefficient på det utgångsbelopp som fastställts för sökanden, men inte på det som fastställts för Taes och Deltafina.

2. *Tribunalens bedömning*

205 Vad gäller begreppet avskräckning erinrar tribunalen om att det är en av de faktorer som ska beaktas vid beräkningen av böterna. Det framgår av fast rättspraxis att de böter som åläggs till följd av åsidosättanden av artikel 81 EG, såsom de föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 och i artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, har till syfte att bestraffa rättsstridiga handlingar från de berörda företagens sida och att avskräcka såväl dessa företag som andra ekonomiska aktörer från att i framtiden åsidosätta unionens konkurrensrätt (domstolens dom av den 29 juni 2006 i mål C-289/04 P, Showa Denko mot kommissionen (REG 2006, s. I-5859), punkt 16).

206 Målet att avskräcka nämns bland annat i punkt 1 A fjärde stycket i riktlinjerna, enligt vilken det ”kommer att vara nödvändigt … att fastställa bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande”.

207 Det ska även erinras om att storleken på det berörda företaget och dess ekonomiska styrka är omständigheter som kan beaktas för att beräkna böterna och således fastställa den avskräckande multiplikationsfaktorn (se domen i det ovan i punkt 205 nämnda målet Showa Denko mot kommissionen, punkterna 16 och 29 och där angiven rättspraxis).

208 Beaktandet av företagets storlek och totala resurser för att säkerställa att böterna får en tillräckligt avskräckande verkan beror på den inverkan på nämnda företag som eftersträvas – sanktionen ska inte vara försumbar med hänsyn till, bland annat, företagets finansiella styrka.

209 Domstolen har således funnit att tribunalen hade fog för att finna att ett företag, till följd av sin ”enorma” totala omsättning i förhållande till de övriga kartellmedlemmarna, lättare skulle kunna uppbringa de medel som behövdes för att betala böterna. Det var därför motiverat att tillämpa en multiplikator för att uppnå en tillräckligt avskräckande verkan (se domen i det ovan i punkt 205 nämnda målet Showa Denko mot kommissionen, punkt 18). Domstolen gjorde denna bedömning efter att ha erinrat om att den redan särskilt hade understrukit relevansen av den totala omsättningen för vart och ett av de företag som ingår i en kartell när bötesbeloppen fastställs (se domen i det ovan i punkt 205 nämnda målet Showa Denko mot kommissionen, punkt 17 och där angiven rättspraxis).

210 I förevarande fall har kommissionen tillämpat en multiplikationskoefficient på 2 (det vill säga en ökning med 100 procent) på utgångsbeloppet för de böter som fastställts för sökanden och på 1,5 (det vill säga en ökning med 50 procent) på det som fastställts för WWTE genom att grunda sig på storleken på de koncerner i vilka dessa båda beredningsföretag ingår och på deras ”storlek i förhållande till övriga beredningsföretag” (skäl 423 i det angripna beslutet). För att bedöma storleken på dessa koncerner har kommissionen beaktat den konsoliderade omsättningen för år 2003 avseende det företag som befinner sig högst upp i koncernen (samma skäl).

211 Dessa ökningar hade enligt skäl 422 i det angripna beslutet till syfte att säkerställa att bötesbeloppet fick en tillräckligt avskräckande effekt. Kommissionen ansåg nämligen att ett utgångsbelopp för böter som endast återspeglar ställningen på marknaden inte skulle vara tillräckligt avskräckande i sökandens och WWTE:s fall. Kommissionen har i detta hänseende påpekat att även om dessa företag endast hade relativt små marknadsandelar i Spanien, ingick de i multinationella koncerner med ”stort ekonomiskt och finansiellt inflytande” och att ” [r]espektive bolags moderbolag dessutom

[haft] ett avgörande inflytande över deras beteende” (samma skäl, andra och tredje meningarna).

212 Den av sökanden framförda argumentationen brister i såväl sakligt som rättsligt hänseende.

213 För det första är det, i motsats till vad sökanden har gjort gällande, inte själva den omständigheten att den ingår i en bolagskoncern med ett stort ekonomiskt och finansiellt inflytande som har föranlett kommissionen att öka utgångsbeloppet för de böter som den ålagts i syfte att dessa gavs en tillräckligt avskräckande effekt. Även om denna ökning visserligen hade till syfte att beakta Dimon-koncernens storlek och totala resurser, har kommissionen icke desto mindre endast gjort denna ökning på grund av att sökanden, utöver att ingå i denna koncern, tillsammans med det företag som befann sig högst upp i denna utgjorde en ekonomisk enhet eller, med andra ord, ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG. Det kan nämligen konstateras att de två sista meningarna i skäl 422 i det angripna beslutet (se punkt 211 ovan), mot bakgrund av i punkterna 99–103 och i skälen 377–386 i det angripna beslutet angiven rättspraxis, i vilka kommissionen avsett visa att sökanden och Dimon tillsammans utgjorde ett och samma företag, ska läsas tillsammans och endast kan tolkas på detta sätt.

214 När, för det andra, kommissionen, såsom i förevarande fall, använder det berörda företagets storlek och totala resurser som faktor vid bedömningen vid beslutet om tillämpning av en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte, kan detta företag endast anses omfatta moderbolaget till det företag som gjort sig skyldigt till

överträdelsen av unionens konkurrensregler för det fall moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över nämnda företags handlande.

215 Det företag vars storlek och totala resurser beaktas sammanfaller nödvändigtvis med företaget i den mening som avses i artikel 81 EG, så som det definierats i rättspraxis. Som redan har angetts i punkt 208 ovan, förklaras beaktandet av dessa faktorer för att säkerställa en tillräckligt avskräckande effekt av den verkan på det företag som åläggs nämnda böter som eftersträvas. Syftet är att säkerställa böternas effektivitet genom att anpassa beloppet för dessa med beaktande av nämnda företags totala resurser och av dess kapacitet att mobilisera nödvändiga tillgångar för betalningen av dessa. För det fall det företag som har gjort sig skyldigt till överträdelsen agerar självständigt på marknaden och således i sig utgör ett företag, kan detta syfte mot bakgrund av denna självständighet logiskt sett endast avse detta företag och inte därutöver andra företag inom den koncern som det ingår i. Om kommissionen i ett sådant fall skulle beakta nämnda koncerns storlek och ekonomiska inflytande för att besluta om tillämpningen av en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte, skulle dels den eftersträvade avskräckande effekten faktiskt drabba en annan enhet än det företag som hölls ansvarigt för överträdelsen, dels böterna kunna bli orimliga, bland annat med hänsyn till detta företags finansiella styrka, och detta i strid med proportionalitetsprincipen.

216 För det tredje ska det erinras om att likabehandlingsprincipen, enligt fast rättspraxis, endast ska anses vara åsidosatt när lika situationer behandlas olika eller olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domen i det ovan i punkt 133 nämnda målet Sermide, punkt 28, och domen i det ovan i punkt 133 nämnda målet BPB de Eendracht mot kommissionen, punkt 309).

217 I förevarande fall befann sig inte sökanden, å ena sidan, och Taes och Deltafina, å den andra, i jämförbara situationer, eftersom den förstnämndas moderbolag, till skillnad från de sistnämndas moderbolag, hade hållits solidariskt ansvarigt för den överträdelse som dess dotterbolag gjort sig skyldig till, då moderbolaget faktiskt utövade ett avgörande inflytande över detta dotterbolags affärspolicy (se skälen 18 och 375–386 samt punkterna 32–36 ovan). Med tillämpning av de principer som tribunalen har erinrat om i punkterna 99–103 ovan, har sökanden och Dimon således tillsammans ansetts utgöra ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG, vars storlek och totala resurser har avgjort tillämpningen av en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte.

218 Av samma skäl kan sökanden inte invända att kommissionen inte beaktade Deltafinas omsättning för att tillämpa en multiplikationskoefficient på utgångsbeloppet för de böter som ålagts Taes. Kommissionen har nämligen inte vid något tillfälle ansett att Deltafina kunde ha ett avgörande inflytande över sitt systerbolag Taes handlande, eller än mindre att det faktiskt utövade ett sådant inflytande. Då dessa båda företag inte ansågs tillsammans utgöra en ekonomisk enhet kunde inte det förstnämndas storlek och resurser ha beaktats för att besluta om tillämpningen av en multiplikationskoefficient i avskräckande syfte på det sistnämnda företagets utgångsbelopp.

219 För det fjärde kan det av en enkel jämförelse mellan Dimons omsättning år 2003, det vill säga 1 271 700 000 USD, och SCC:s, WWTE:s yttersta moderbolags, omsättning samma år, det vill säga 993 716 000 USD, slutledas att multiplikationskoefficienten 2 som tillämpades i Dimons fall inte är uppenbart oproportionerlig i förhållande till den på 1,5 som tillämpades i WWTE:s fall.

220 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte vinna bifall såvitt avser den andra grunden, och det saknas följaktligen anledning att upphäva eller minska den multiplikationskoefficient som tillämpades i avskräckande syfte på utgångsbeloppet för de böter som ålades sökanden.

C — *Den tredje grunden, avseende åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar*

1. *Parternas argument*

221 Sökanden har gjort gällande att den upphörde att delta i överträdelsen vid kommissionens första ingripanden och har kritiserat kommissionen för att ha åsidosatt sökandens berättigade förväntningar genom att underlåta att, i enlighet med punkt 3 i riktlinjerna och med kommissionens beslutspraxis, beakta denna förmildrande omständighet vid fastställandet av det bötesbelopp som sökanden skulle åläggas.

222 I repliken har sökanden gjort gällande att även om kommissionen, inom ramen för förordning nr 1/2003, har ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av bötesbeloppet, betyder detta emellertid inte att den får avvika från de regler som den själv åtagit sig, i detta fall dem som föreskrivs i riktlinjerna. Sökanden har erkänt att kommissionen inte har skyldighet att automatiskt godta en nedsättning av böter eller beakta en förmildrande omständighet, men anser däremot att den, när det finns indicier på att en sådan omständighet existerar, måste beakta den och i sitt beslut ange skälen till varför den anser att nämnda omständighet berättigar, eller inte berättigar, till en nedsättning av böterna.

223 Dessutom har sökanden gjort gällande att kommissionen inte har fog för sitt påstående att ett beaktande, som förmildrande omständighet, av att en överträdelse har upphört vid kommissionens första ingripanden inte är lämpligt vid en allvarlig och medveten överträdelse av konkurrensreglerna, och inte heller då detta upphörande har haft en positiv effekt på varaktigheten av den nämnda överträdelsen.

224 Mot bakgrund av vad som anförts ovan har sökanden bett tribunalen att sätta ned det bötesbelopp som den har ålagts.

225 Kommissionen har bestritt sökandeföretagets argument.

2. *Tribunalens bedömning*

226 I ansökan har sökanden kritiserat kommissionen för att inte som en förmildrande omständighet ha beaktat den omständighet, som den hade åberopat i sitt svar på meddelandet om invändningar, att den hade upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden.

227 Det ska i detta hänseende erinras om att kommissionen vid fastställandet av bötesbeloppet i princip ska iaktta vad den angett i de riktlinjer den själv har utfärdat. Det anges emellertid inte i riktlinjerna att kommissionen alltid ska beakta varje förmildrande omständighet som uppräknas i punkt 3 i dessa riktlinjer separat, och den är inte förpliktad att per automatik medge ytterligare nedsättning på denna grund, eftersom frågan huruvida en eventuell nedsättning av böterna är adekvat på grund av förmildrande omständigheter ska avgöras efter en helhetsbedömning med beaktande av samtliga relevanta omständigheter. Antagandet av riktlinjerna har nämligen inte frångått tidigare rättspraxis dess relevans. Enligt denna rättspraxis har kommissionen ett

utrymme för skönsmässig bedömning som medger att den mot bakgrund av framför allt omständigheterna i det enskilda fallet får beakta eller underlåta att beakta vissa omständigheter, när den fastställer storleken på de böter som den avser att ålägga någon. I avsaknad av tvingande anvisningar i riktlinjerna avseende förmildrande omständigheter som kan beaktas, ska således kommissionen anses ha bevarat ett visst utrymme för att göra en helhetsbedömning av behovet av att eventuellt sätta ned bötesbeloppet med hänsyn till förmildrande omständigheter (se tribunalens dom av den 14 december 2006 i de förenade målen T-259/02-T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen (REG 2006, s. II-5169), punkt 473 och där angiven rättspraxis).

228 Enligt tredje strecksatserna i punkt 3 i riktlinjerna anses en förmildrande omständighet vara ”att företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden (bland annat kontroller)”.

229 Enligt fast rättspraxis kan detta upphörande logiskt sett emellertid endast utgöra en förmildrande omständighet om det finns anledning att anta att de berörda företagen har föranletts att upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden till följd av ingripandet i fråga, medan det fall att överträdelsen redan har upphört före det datum då kommissionen inledde sina första ingripanden inte omfattas av denna bestämmelse i riktlinjerna (tribunalens dom av den 8 juli 2004 i mål T-50/00, Dalmine mot kommissionen (REG 2004, s. II-2395), punkterna 328 och 329, fastställd efter överklagande i domstolens dom av den 25 januari 2007 i mål C-407/04 P, Dalmine mot kommissionen (REG 2007, s. I-829), punkt 158).

230 I förevarande fall har överträdelsen upphört den 10 augusti 2001, det vill säga före kommissionens första kontroller, vilka företogs den 3 oktober 2001. Som framgår av skäl 432 i det angripna beslutet beaktade kommissionen, även om beredningsföretagen hade angett att deras kartell hade upphört vid detta datum, det första datumet som datum för slutet på överträdelsen med motiveringen att det ”senaste bevis” den förfogade över rörde ett möte den 10 augusti 2001, vilket nämnts i skäl 260 i det

angripna beslutet. Upphörandet kunde således inte utgöra en förmildrande omständighet vid fastställandet av bötesbeloppet.

231 Det ska tilläggas att kommissionen, även om den hade ansett att överträdelsen hade upphört samma dag som den hade utfört sina första kontroller, hade haft fullt fog för att inte beakta den omständighet som sökanden har gjort gällande. En nedsättning till följd av att överträdelsen upphört vid kommissionens första ingripanden sker nämligen inte automatiskt, utan avgörs efter kommissionens bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet inom ramen för dess utrymme för skönsmässig bedömning. Tillämpningen i detta avseende av punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna till förmån för ett företag är särskilt påkallad när den konkurrensbegränsande arten av uppträdandet i fråga inte är uppenbar. Omvänt är dess tillämpning principiellt sett mindre påkallad när detta uppträdande varit av klart konkurrensbegränsande art, för det fall detta är bevisat (se förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94, Aristrain mot kommissionen (REG 1999, s. II-645, punkt 138, och av den 8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen (REG 2004, s. II-2223), punkt 281).

232 I förevarande fall rådde det inte några tvivel om att sökandens beteende var konkurrensbegränsande. Beredningsföretagens kartell, vilken hade till syfte att fastställa priser och dela upp marknaden (se skälen 278–317 i det angripna beslutet), motsvarar nämligen en klassisk och särskilt allvarlig typ av överträdelse (se skälen 409–411 i det angripna beslutet) av konkurrensreglerna och ett beteende vars rättsstridighet har fastställts av kommissionen vid upprepade tillfällen sedan dess första ingripanden på området. Den omständigheten att denna kartell delvis var hemlig bekräftar dessutom att sökanden varit fullt medveten om den rättsstridiga karaktären av sitt beteende.

233 Sökanden har i sin replik gjort gällande en ny invändning som avser att kommissionen inte gav någon förklaring, i det angripna beslutet, till att den fann att den inte kunde beakta den påstått förmildrande omständigheten i fråga.

234 Av samma skäl som dem som har angetts i punkt 182 ovan, innebär inte den omständigheten att sökanden har gjort denna invändning först i sin replik att tribunalen inte kan undersöka den i förevarande fall.

235 Denna invändning kan emellertid inte godtas.

236 Även om kommissionen enligt artikel 253 EG är skyldig att ange de omständigheter som beslutet grundas på och de överväganden som föranlett kommissionen att fatta beslutet, ska, enligt fast rättspraxis, denna bestämmelse dock inte anses innebära att kommissionen måste kommentera samtliga sak- och rättsfrågor som behandlats under det administrativa förfarandet (domstolens dom av den 9 november 1983 i mål 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mot kommissionen (REG 1983, s. 3461), punkterna 14 och 15, svensk specialutgåva, volym 7, s. 351, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-319/94, Fiskeby Board mot kommissionen (REG 1998, s. II-1331) punkt 127). Domstolen har redan fastställt att kommissionen inte var tvungen att ta ställning till de omständigheter som uppenbarligen var irrelevanta, som saknade betydelse eller som uppenbart saknade direkt samband med saken (förstainstansrättens dom av den 15 juni 2005 i mål T-349/03, Corsica Ferries France mot kommissionen (REG 2005, s. II-2197), punkt 64). Samma lösning ska tillämpas när det, såsom i förevarande fall, är lätt att förstå skälet till att en omständighet som åberopats av en sökande i det administrativa förfarandet inte kan kvalificeras som förmildrande (se i detta hänseende punkterna 229–232 ovan).

237 Det följer av ovanstående att talan inte kan bifallas på den tredje grunden och att det följaktligen saknas anledning att bevilja sökanden en ytterligare nedsättning med hänsyn till förmildrande omständigheter.

D — *Den fjärde grunden, avseende åsidosättande av meddelandet om samarbete samt av principerna om proportionalitet, skydd för berättigade förväntningar och likabehandling*

1. *Parternas argument*

238 Sökandeföretaget har gjort gällande att kommissionen åsidosatte meddelandet om samarbete samt principerna om proportionalitet, skydd för berättigade förväntningar och likabehandling genom att med tillämpning av punkt D.2 i detta meddelande bevilja det en lägre bötesnedsättning än den som beviljades WWTE, Cetarsa och Taes.

239 För det första anser sökandeföretaget att kommissionen inte kan motivera denna skillnad i behandling genom att göra gällande att den har bestritt vissa faktiska omständigheter som beskrivits i meddelandet om invändningar och att beredningsföretagens prisavtal skulle ha varit hemligt.

240 Sökanden har i detta hänseende inledningsvis gjort gällande att den i sitt svar på meddelandet om invändningar nöjde sig med att lämna förtydliganden avseende vissa faktiska omständigheter som framförts på ett oprecist eller felaktigt sätt i meddelandet om invändningar. Den angav i synnerhet inte vid något tillfälle att de avtal om genomsnittliga högsta priser som beredningsföretagen ingått och de avtal om genomsnittliga minimipriser som producentföreträdarna ingått tog ut varandra. Sökandeföretaget har tillagt att förhörsombudet i sin slutrapport själv konstaterade att meddelandet om invändningar innehöll vissa oklarheter och att de förtydliganden som beredningsföretagen gjort i sitt svar på detta meddelande om invändningar samt vid förhandlingen hade tillåtit kommissionen att ”klargöra inriktningen” av sitt utkast till beslut på flera punkter.

241 Vidare har sökandeföretaget gjort gällande att det, i sitt svar på meddelandet om invändningar, inte har bestritt att avtalen om genomsnittliga högsta priser ”i sig” var hemliga. Det har endast preciserat att ”resultatet” av förhandlingarna mellan beredningsföretagen, det vill säga det genomsnittliga högsta pris som de kommit överens om i början av varje inköpsår och som de lade fram vid de kollektiva förhandlingarna med jordbrukssammanslutningarna och producentsammanslutningarna, nödvändigtvis var kända inom produktionssektorn. Sökandeföretaget har preciserat att det, med andra ord, ”hänvisade till den allmänna kännedomen om beloppet för det genomsnittliga (högsta) inköpspris som överenskommits mellan beredningsföretagen i början av året vilket, när det väl lagts fram i prisförhandlingarna med [jordbrukssammanslutningarna och producentsammanslutningarna] som det högsta belopp till vilket beredningsföretagen var beredda att köpa tobak, nödvändigtvis var påkallat att bli ett allmänt känt pris”.

242 För det andra har sökanden gjort gällande att kommissionen gjorde en felaktig tillämpning av meddelandet om samarbete och åsidosatte proportionalitetsprincipen.

243 Sökandeföretaget har i detta hänseende inledningsvis anfört att kommissionen felaktigt underlät att, i detta företags fall, tillämpa punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om samarbete genom att, i skäl 454 i det angripna beslutet, påstå att sökandeföretaget allvarligt hade ifrågasatt vissa faktiska omständigheter som nämndes i meddelandet om invändningar och genom att, av detta skäl, vägra att bevilja sökandeföretaget en nedsättning av böterna på grundval av nämnda bestämmelse.

244 Sökanden har vidare gjort gällande att den aktivt samarbetade med kommissionen från det att denna utförde sina kontroller. Sökanden har preciserat att de upplysningar och förtydliganden som den lämnade till kommissionen tillät den sistnämnda att bättre förstå marknadens funktionssätt och parternas särskilda beteenden samt att klargöra vissa väsentliga aspekter av överträdelsen. Sökandeföretaget anser att kommissionen således, på grundval av punkt D.2 första strecksatsen i meddelandet om samarbete, borde ha beviljat det nedsättning av böterna med en högre procentsats än 20 procent.

245 För det tredje anser sökanden att den hade rätt att åtnjuta samma nedsättning av böterna som Taes, det vill säga med 40 procent, eftersom Taes inte hade lämnat upplysningar till kommissionen som var av högre värde än de som sökandeföretaget självt hade lämnat.

246 I andra hand har sökandeföretaget gjort gällande att det borde ha åtnjutit nedsättning av böterna med åtminstone samma procentsats som Cetarsa och WWTE, det vill säga med 25 procent, eftersom kommissionen inte riktigt hade förstått de förtydliganden som den hade gjort avseende den hemliga karaktären av de avtal som gällde de genomsnittliga priserna.

247 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas på den fjärde grunden.

248 För det första har kommissionen bestritt sökandeföretagets påstående att det i sitt svar på meddelandet om invändningar nöjde sig med att tillföra några nyanser beträffande de faktiska omständigheter som angavs i detta meddelande. I realiteten hade sökanden ifrågasatt vissa viktiga aspekter av nämnda faktiska omständigheter. I synnerhet hade den förnekat att de avtal beträffande de genomsnittliga (högsta) leveranspriserna som ingåtts av beredningsföretagen var hemliga och försvarat ståndpunkten att dessa avtal inte gick längre än de som ingåtts av producentföreträdarna.

249 För det andra har kommissionen gjort gällande att den gjorde en korrekt tillämpning av punkt D.2 i meddelandet om samarbete och att den inte åsidosatt proportionalitetsprincipen.

250 För det tredje har kommissionen bestritt att den åsidosatte likabehandlingsprincipen genom att bevilja Taes, Cetarsa och WWTE en nedsättning av bötesbeloppet med en högre procentsats än den som beviljades sökanden. Kommissionen har påpekat att de upplysningar som Taes lämnade till den bland annat innebar att den kunde fastställa

att Deltafina hade deltagit i det aktuella konkurrensbegränsande beteendet och att sökanden inte angav några nya relevanta omständigheter, utan på sin höjd ”detaljer avseende redan kända omständigheter”. Den har tillagt att Taes, Cetarsa och WWTE, till skillnad från sökandeföretaget, inte förnekade att de avtal om genomsnittliga (högsta) leveranspriser som slutits mellan beredningsföretagen var hemliga. Slutligen ifrågasatte Taes, i motsats till sökanden, inte vissa andra faktiska omständigheter som hade angetts i meddelandet om invändningar.

2. *Tribunalens bedömning*

251 Före prövningen av de olika argument som framförts av sökanden ska tribunalen redovisa några allmänna synpunkter.

252 Tribunalen erinrar om att kommissionen har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller hur den ska beräkna böterna, och den kan härvid beakta ett stort antal olika faktorer, däribland berörda företags samarbete under institutionens undersökning. Kommissionen har ett stort utrymme att skönsmässigt bedöma kvaliteten på och användbarheten av det samarbete som ett företag erbjuder, exempelvis i förhållande till andra företags samarbete (domstolens dom av den 10 maj 2007 i mål C-328/05 P, SGL Carbon mot kommissionen (REG 2007, s. I-3921), punkterna 81 och 88).

253 Det är endast befogat att nedsätta böterna om företagets agerande dels har underlättat kommissionens uppgift att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av unionens konkurrensregler (se domen i det ovan i punkt 110 nämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 499 och där angiven rättspraxis), dels vittnar om verklig samarbetsanda (domen i de ovan i punkt 99 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 395 och 396).

254 I meddelandet om samarbete har kommissionen fastställt de villkor på vilka företag som samarbetar med kommissionen under dess undersökning av ett kartellärende kan befrias från böter eller beviljas en nedsättning av de böter som annars skulle ha ålagts dem (se avsnitt A 3 i meddelandet om samarbete).

255 I avsnitt D i meddelandet om samarbete, under rubriken ”Väsentlig nedsättning av böter”, föreskrivs följande:

”1. Om ett företag samarbetar utan att alla de villkor som anges i avsnitt B eller C är uppfyllda kommer det att beviljas en nedsättning med 10–50 procent av det bötesbelopp som det skulle ha ålagts om det inte hade samarbetat.

2. Detta kan ske i till exempel följande fall:

— Ett företag förser kommissionen med upplysningar, dokument eller annat bevismaterial som bidrar till att fastställa att överträdelsen har begåtts, innan ett meddelande om invändningar sänds ut.

— Ett företag informerar kommissionen om att det inte bestrider de faktiska omständigheter som kommissionen grundar sina anklagelser på, efter det att det har tagit emot ett meddelande om invändningar.”

256 I förevarande fall är det ostridigt att sökanden, i enlighet med vad som konstaterades i skäl 450 i det angripna beslutet, varken uppfyllde villkoren i punkt B eller i punkt C i meddelandet, varför sökandens beteende ska bedömas utifrån punkt D i nämnda meddelande.

257 De olika argument som sökanden har gjort gällande inom ramen för denna grund kan delas upp i två delgrunder. Den första delgrunden avser det förhållandet att punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om samarbete inte tillämpades på sökanden. Den andra delgrunden avser kvaliteten på det samarbete som sökanden hade erbjudit jämfört med det som erbjöds av Taes, Cetarsa och WWTE.

a) Det förhållandet att punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om invändningar inte tillämpades på sökanden

258 I skäl 454 i det angripna beslutet beviljade kommissionen sökanden en nedsättning av böterna med 20 procent endast på grundval av första strecksatsen i punkt D.2 i meddelandet om samarbete. Av detta skäl jämfört med skäl 453 i det angripna beslutet framgår att kommissionen vägrade låta sökanden dra fördel av andra strecksatsen i samma punkt, trots att sökanden allmänt hade angett att den inte bestred de faktiska omständigheter som de anklagelser som riktats mot det grundade sig på, av två skäl.

259 För det första överensstämde ett av sökandens påståenden inte med verkligheten, nämligen att beredningsföretagens avtal om de genomsnittliga (högsta) leveranspriserna, å ena sidan, och de avtal som slutits både av producenter och beredningsföretag angående genomsnittliga minimipriser per producentsammanslutning, å den andra, var identiska och att de potentiella konkurrensbegränsande verkningarna av beredningsföretagens och producenternas beteenden följaktligen tog ut varandra. Kommissionen har i detta hänseende hänvisat till sidorna 18–45 i sökandens svar på meddelandet om invändningar.

260 Det kan konstateras att de ovannämnda sidorna i sökandeföretagets svar på meddelandet om invändningar inte innehåller något sådant påstående. För övrigt erkände kommissionen, när den som en åtgärd för processledning erbjöds att identifiera de delar av dessa svar där detta påstående skulle finnas, att detta inte uttryckligen hade formulerats, men angav att det underförstått framgick av vissa argument som sökanden hade framfört. Vid förhandlingen upprepade kommissionen denna förklaring, till svar på en fråga som ställts av tribunalen.

261 Även om det antas att kommissionen kan grunda sig på ett underförstått påstående för att fastställa att ett bestridande av de faktiska omständigheterna i den mening som avses i punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om samarbete har gjorts, kan det inte i förevarande fall utläsas av de argument som kommissionen har hänvisat till att sökanden ansåg att de båda kategorier av avtal som nämns i punkt 259 ovan var identiska och att de potentiella konkurrensbegränsande effekterna av beredningsföretagens och producenternas beteende tog ut varandra. Sökanden avsåg nämligen genom nämnda argument endast att uttrycka åsikten att även om beredningsföretagens avtal om genomsnittliga (högsta) leveranspriser inte hade existerat, skulle konkurrensen inte ha varit perfekt på marknaden, eftersom jordbrukssammanslutningarna och producentsammanslutningarna, å sin sida, kom överens sinsemellan om genomsnittliga priser för försäljning av råtobak, som de sedan förhandlade kollektivt med beredningsföretagen. Under alla omständigheter kan inte en sådan åsikt beträffande effekterna av en kartell på marknaden rimligen likställas med ett bestridande av ”de faktiska omständigheterna” i den mening som avses i ovannämnda bestämmelse (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-224/00, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen (REG 2003, s. II-2597), punkt 366). Sökanden har, genom sina argument, inte på något sätt ifrågasatt själva existensen av de berörda avtalen. Det ska tilläggas att flera av de preciseringar som sökanden hade gjort på sidorna 18–45 i sitt svar på meddelandet om invändningar uttryckligen beaktades i det angripna beslutet (se, bland annat, skälen 75, 82 och 201 i det angripna beslutet).

262 För det andra förnekade sökanden att de avtal om genomsnittliga (högsta) leveranspriser som slutits av beredningsföretagen var hemliga.

263 Det kan i detta hänseende konstateras att sökanden, i sitt svar på meddelandet om anmärkningar, faktiskt otvetydigt försvarade en sådan ståndpunkt. Således har den på sidan 8 i detta svar bland annat angett att ”[beredningsföretagen] inte vid någon tidpunkt [hade] antagit hemliga avtal om genomsnittliga priser utanför de kollektiva förhandlingar som organiserats med förhandlingsplattformen inom produktionssektorn”. Den förklaring som sökanden har försökt ge angående denna framställning i sina skrivelser (se punkt 241 ovan) grundar sig på en rent artificiell åtskillnad och är inte övertygande.

264 Då nämnda framställning inte alls motsvarade verkligheten och då den omständigheten att beredningsföretagens kartell delvis var hemlig har stor betydelse i det angripna beslutets systematik, gjorde kommissionen inte någon uppenbart felaktig bedömning när den fann att sökanden genom att formulera denna framställning bestred de faktiska omständigheterna i den mening som avses i punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om samarbete.

b) Kvaliteten på det samarbete som sökanden erbjöd jämfört med det som erbjöds av Taes, Cetarsa och WWTE

265 För det första kan sökanden inte med framgång göra gällande att den, på grundval av punkt D.2 i meddelandet om samarbete, borde ha beviljats nedsättning av böterna med samma procentsats som den som beviljats Taes.

266 Taes hade nämligen, vad gäller tillämpningen av den andra strecksatsen i punkt D.2, till skillnad från sökanden inte på något sätt bestritt de faktiska omständigheterna.

267 Vidare framgår det, när det gäller tillämpningen av den första strecksatsen i nämnda punkt D.2, tydligt av handlingarna i målet att det samarbete som Taes erbjöd var av högre kvalitet och större användbarhet än det som erbjöds av sökanden. De upplysningar som lämnades av sökandeföretaget tjänade således, även om de var användbara, till stor del endast till att bekräfta eller förtydliga upplysningar som kommissionen redan förfogade över och hade följaktligen bara ett litet mervärde, medan Taes dessutom hade inkommit med nya och avgörande upplysningar som gjort det möjligt att fastställa Deltafinas ansvar för överträdelsen.

268 I detta sammanhang kan inte sökanden med fog åberopa – som den har gjort i ansökan – de svar som den gav på begäran om upplysningar som kommissionen riktat till den på grundval av artikel 11 i förordning nr 17. Handlingar som skickas till kommissionen som svar på en begäran om upplysningar överlämnas på grund av att det föreligger en rättslig skyldighet att göra det, och de kan inte beaktas enligt meddelandet om samarbete även om de kan tjäna till att fastställa förekomsten av ett konkurrensbegränsande beteende gentemot det företag som ingett handlingarna eller gentemot ett annat företag (förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF och UCB mot kommissionen (REG 2007, s. II-4949), punkt 111).

269 För det andra kan sökanden inte heller kräva nedsättning med samma procentsats som den som beviljats Cetarsa och WWTE. De sistnämnda hade nämligen inte, till skillnad från sökanden, förnekat att de avtal om genomsnittliga (högsta) leveranspriser som slutits av beredningsföretagen var hemliga. Det ska dessutom påpekas att även om kommissionen, i det angripna beslutet, hade kritiserat Cetarsa och WWTE för att, i sina svar på meddelandet om invändningar, ha framfört samma påstående som det som anges i punkt 259 ovan, fann tribunalen emellertid, liksom i förevarande

mål, i sin dom av den 3 februari 2011 i mål T-33/05, Cetarsa mot kommissionen (ej offentliggjort i rättsfallssamlingen), punkt 271, och av den 8 mars 2011 i mål T-37/05, World Wide Tobacco España mot kommissionen (ej offentliggjort i rättsfallssamlingen), punkt 197, att kommissionen därigenom hade gjort en uppenbart felaktig bedömning.

270 Det följer av det ovanstående att talan inte kan bifallas på den fjärde grunden, utom i den del den avser det ovan i punkt 259 nämnda påstående som kommissionen felaktigt har tillskrivit sökanden.

E — *Fastställande av slutligt bötesbelopp*

271 Det ankommer under dessa omständigheter på tribunalen att fastställa en lämplig nedsättning av bötesbeloppet. Med tillämpning av sin obegränsade behörighet finner tribunalen det lämpligt att bevilja sökanden en ytterligare nedsättning med 5 procent, för dess samarbete, utöver den nedsättning med 20 procent som redan beviljats. Bötesbeloppet ska således sättas ned med 25 procent efter en tillämpning av regeln om en övre gräns på 10 procent av omsättningen, det vill säga 3 240 000 euro. Detta medför att det slutliga bötesbeloppet ska fastställas till 2 430 000 euro.

Rättegångskostnader

272 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.3 första stycket i rättegångsreglerna kan tribunalen, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, besluta att kostnaderna ska delas.

273 Eftersom talan i förevarande fall delvis har bifallits, anser tribunalen att det med hänsyn till de aktuella omständigheterna är skäligt att sökandena ska bära nio tiondelar av sina rättegångskostnader och ersätta nio tiondelar av kommissionens rättegångskostnader. Kommissionen ska bära en tiondel av sina rättegångskostnader och ersätta en tiondel av sökandenas rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (fjärde avdelningen)

följande:

1) Det bötesbelopp som Agroexpansión, SA ålagts i artikel 3 i kommissionens beslut K(2004) 4030 slutlig av den 20 oktober 2004 om ett förfarande enligt artikel 81.1 [EG] (ärende COMP/C.38.238/B.2 – Råtobak – Spanien) fastställs till 2 430 000 euro.

2) Talan ska ogillas i övrigt.

3) Agroexpansión ska bära nio tiondelar av sina rättegångskostnader och ersätta nio tiondelar av Europeiska kommissionens rättegångskostnader. Kommissionen ska bära en tiondel av sina rättegångskostnader och ersätta en tiondel av sökandens rättegångskostnader.

Czúcz Labucka O'Higgins

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 oktober 2011.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till målet ..... II - 7013

A — Sökanden och det administrativa förfarandet ..... II - 7013

B — Det angripna beslutet ..... II - 7016

C — Det angripna beslutets adressater ..... II - 7018

D — Fastställande av bötesbelopp ..... II - 7023

1. Böternas utgångsbelopp ..... II - 7024

2. Böternas grundbelopp ..... II - 7027

3. Försvårande respektive förmildrande omständigheter ..... II - 7028

4. Övre gräns för böterna enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 ..... II - 7029

5. Tillämpning av meddelandet om samarbete ..... II - 7030

6. Slutligt bötesbelopp ..... II - 7032

Förfarandet och parternas yrkanden ..... II - 7033

Rättslig bedömning ..... II - 7035

A — Den första grunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och av principerna om proportionalitet och likabehandling samt avsaknad av motivering ..... II - 7036

1. Den första delgrunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och av proportionalitetsprincipen, beträffande huruvida det föreligger ett solidariskt betalningsansvar för böterna ..... II - 7037

a) Parternas argument ..... II - 7037

b) Tribunalens bedömning ..... II - 7044

De kriterier som kommissionen tillämpade i det angripna beslutet för att hålla ett moderbolag ansvarigt för en överträdelse som begåtts av dess dotterbolag ..... II - 7048

Huruvida sökanden och Dimon utgör en enda ekonomisk enhet ..... II - 7054

— Verksamhetsrapporter och fältrapporter ..... II - 7055

— Skriftväxlingen mellan sökanden och Dimon ..... II - 7058

— De argument som sökanden fört fram för att visa att den agerade självständigt på marknaden ..... II - 7064

2. Den tredje delgrunden, avseende åsidosättande av likabehandlingsprincipen och avsaknad av motivering ..... II - 7068

a) Parternas argument ..... II - 7068

b) Tribunalens bedömning ..... II - 7069

3. Den andra delgrunden, avseende åsidosättande av artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och proportionalitetsprincipen, beträffande konsekvenserna av räckvidden för det solidariska ansvaret för betalning av böterna ..... II - 7071

a) Parternas argument ..... II - 7071

b) Tribunalens bedömning ..... II - 7073

B — Den andra grunden, om åsidosättande av likabehandlingsprincipen ..... II - 7074

1. Parternas argument ..... II - 7074

2. Tribunalens bedömning ..... II - 7076

C — Den tredje grunden, avseende åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar ..... II - 7081

1. Parternas argument ..... II - 7081

2. Tribunalens bedömning ..... II - 7082

D — Den fjärde grunden, avseende åsidosättande av meddelandet om samarbete samt av principerna om proportionalitet, skydd för berättigade förväntningar och likabehandling ..... II - 7086

1. Parternas argument ..... II - 7086

2. Tribunalens bedömning ..... II - 7089

a) Det förhållandet att punkt D.2 andra strecksatsen i meddelandet om invändningar inte tillämpades på sökanden ..... II - 7091

b) Kvaliteten på det samarbete som sökanden erbjöd jämfört med det som erbjöds av Taes, Cetarsa och WWTE ..... II - 7093

E — Fastställande av slutligt bötesbelopp ..... II - 7095

Rättegångskostnader ..... II - 7095